

Create events accessible to the visually impaired people (with or without hearing impairment)

Table of Contents

Introduction	2
What is the difference between a blind person and a visually impaired person?	2
What to do before the event?	2
Reminder	2
Online form	3
Blind people.....	4
What is the difference between a blind from birth and a late blind person?	4
How do I communicate with a blind person?	4
How to accompany a blind person?.....	5
On the stairs.....	6
By car and public transport	6
In situ	7
At the dinnertable.....	7
Visually impaired	8
Some general recommendations.....	8
How to make written documents accessible?	8
Some suggestions for on-site solutions	8
Accompaniment of a visually impaired person	9
How do visually impaired people see?	9
Some examples of vision by a visually impaired person	9
Some images of examples of vision of a visually impaired person	9
Deafblind person	11
What is a deafblind person?	11
How to communicate with a deafblind person?	11
How to guide a deafblind person?	11
Before the event	12
Guide and assistance dog.....	13
What is a guide dog for the blind?	13
You meet a guide dog pair and blind or visually impaired master	13
Advisable	13
Inadvisable.....	13

Introduction

This topic was covered by blind, visually impaired and deafblind people for use by event organizers and sighted participants. This work is the fruit of our personal experience. We relied on sources provided by the associations and testimonies from those concerned.

 Did you know?

*Visual impairment includes **the blind and visually impaired**. Do not make the mistake of imitating the media by saying "VISUALLY IMPAIRED" when talking about a person who sees nothing (or almost nothing).*

The visually impaired and deafblind would like to participate in events as often as possible. Due to ignorance, their (multi)disability is often not taken into account due to lack of tools and means. As a result, these people sometimes feel excluded and do not dare to participate.

That's why we offer below some easy-to-implement recommendations, which we hope will be useful to you.

What is the difference between a blind person and a visually impaired person?

A blind, or almost blind, person cannot read or distinguish a face. Some can perceive light, shapes, contrasting colors. The blind without light perception are in the minority.

The visually impaired perceives things, can generally read, move but with visual adaptations and often does not have a white cane. However, he may have one to prevent his visual impairment in the street.

 Do not confuse anymore!

*To summarize, consider that **a blind person sees nothing (or almost nothing)** and a **visually impaired person sees poorly but perceives things**.*

What to do before the event?

Reminder

Volunteers: Provide volunteers on site for accompaniment, including to and from train stations, airports, buses, etc. Some participants may need a dedicated person. Inquire about grant opportunities for volunteer expenses (accommodation, transportation, entrance to visits, etc.). If certain costs related to the accompaniment have to be borne by the participants, inform them.

Guide dogs : Check that accommodations, restaurants, transportation (including taxis) and visiting locations accept guide dogs. Determine a place of relaxation if possible for guide dogs (small corner near the event venue).

Documents: Based on the information provided by participants, plan to print documents adapted to their visual needs and if possible in full Braille.

Online form

We recommend that you submit an online form, including the following questions:

- Do you have a disability? If so, which one?
- Will you come with your accompanying person?
 - If not, do you need help on site? If so, how?
- Will you come with your guide dog?
- If you are deafblind, will you have an interpreter with you?
 - If not, how can we adapt communication with you?
- Do you need the documents to be sent to you beforehand by e-mail?
- Do you need audio description?
- Do you need help getting to or from the event venue?

 Take into account that a blind / visually impaired / deafblind does not look like another

The causes can be many and therefore the adaptation and acceptance of the disability may differ.

Blind

What is the difference between a blind from birth and a late blind person?

The blind from birth, having never seen, will often have difficulties in space or to perform certain gestures. Likewise, colors or light will have no meaning to him. No, he does not see in "black", he sees nothing. Some have a light perception.

The late blind person will use his visual memories to orient himself or perform the gestures of everyday life. For example, he will know what a sunset is and can appreciate being visually described the environment.

How do I communicate with a blind person?

The blind are deprived of their bearings in an unknown place. It will therefore be difficult, if not impossible, for them to move from themselves to people. The noise generated by the crowd prevents them from locating you.

→ Do not hesitate to speak to us directly.

Instead of exchanging glances, let's exchange words! We are usually quite talkative and always ready to talk.

If you want to ask us questions, do not hesitate to ask us directly and without taboos, speaking in the second person.

Do not speak louder than average, or by articulating excessively: generally, blind people are not deaf and have all their cognitive abilities.

→ From the first meeting, ask your questions but respect our limits.

We are usually ready to answer any questions you may have, including blindness, and we fully understand that you don't know how.

Be prepared that we will not answer certain questions if we deem them too personal.

Example: "Is it a disease or is it from birth?" You might be answered, "Are you married? Is everything going well in your relationship? ».

→ Before we are blind, we are human!

We are of course open to discussion about our disability, but we would be especially happy to talk about everything!

→ Don't change vocabulary and don't be afraid of words!

Blind people usually use the same vocabulary as you ("see", "look", "I have it in front of me", etc.).

So you can say, for example, "Have you seen this movie ?"

→ Forget visual signs or looks because you won't have an answer.

Do not say "there" or "here", "over there" but rather "to the right", "in front of you", "on the table", etc.

→ Don't forget that we are here!

For a subject that concerns us, address us and not our neighbor or companion. Don't look at it while talking to us, we'll feel it. Remember that we hear and can answer you ourselves.

When we first meet, and every time, **always indicate who you are**. Not all blind people recognize voices. And when there are many of us, it can be hard to remember everyone.

During a meeting or when we are in a small group, **do not go out without saying that you are away** for a few minutes or that you are leaving. If the blind person talks to you, they won't know you're no longer in the room.

Go around the table at the beginning of a meeting ; Thus, the blind person will locate you in space and can talk to you by turning to you.

➔ Don't greet yourself alone.

If you want to shake our hand: say "I extend my hand to you" otherwise you risk reaching out into the void.

If you want to kiss us or hug us: say "I kiss you" / "I hug you" and put your hand on our shoulder so that we can locate you.

➔ Accept that we explain how we work.

You want to do well sometimes, but it can put us in difficulty, hence some sometimes hostile reactions. Accept our constructive criticism and refusals or explanations.

Example: the subway arrives, you see a blind person on the stairs and you suddenly lift him so that he does not miss the train. It's super nice of you but it's a very stressful and humiliating situation for the person concerned who doesn't understand what's happening to them. You can then have an aggressive reaction.

How to accompany a blind person?

Offer your help.

😞 Don't impose your help. It is possible that the person refuses; Even if you think she needs it, respect her choice: she may not be very comfortable with asking for help.

😊 Describe the places during a visit to a house or room: place the blind person with their backs to the front door, walk around along each wall; for the middle of the room, locate the furniture in relation to the front door.

😊 When describing a path, give specific information, for example: "cross X Street and the bus stop will be 50 m to the right".

Don't say "over there" and don't point the finger.

😊 Offer your elbow by verbalizing it or making it feel. Sometimes the person will prefer not to use their white cane when guided. In this case, point out steps, holes, obstacles, down or up, etc.

Some blind people have difficulty walking: choosing the lowest sidewalks. Ask if necessary to report changes in direction.

Do not push the person forward, and do not put your arm around him.

🚫 Do not take the arm that holds the cane and ABOVE ALL, do not lift the cane: this really hinders its use.

😞 Do not drag the person by his cane!

Walk half a step in front of the person; this way, they can feel your changes of direction.

● Ask if the person wants a description of the environment, neighborhood and colors/landscapes.

Narrow passages, doors, works, cluttered rooms... Mention the obstacles if there is any and slow down when approaching them so that the person feels the irregularities on the ground, place half a step in front of him with your elbow accompanying him behind your back, the person will feel your movement and follow you.

Ask at a street intersection if the blind person wants to cross and, if so, which street.

Do not force you across without permission!

On the stairs

😊 When possible, ask the blind person if they prefer to take the stairs, escalator, elevator or inclined plane.

Don't make the decision for them, even if you think it's better.

😊 Let them know if the stairs are going up or down and the height of the steps, and let them know when it will be the end of the stairs.

😊 Depending on her preference, tell her if the ramp will be to her left or right or put her hand on it if she allows you to.

😞 Never take the tip of the cane; it allows you to feel steps, holes, etc.; this can be very dangerous.

By car and public transport

Let him know where the door is or put his hand on it, according to his preference.

😞 Do not lift the blind person or the tip of his cane; the person can enter the car/transport alone.

😊 In transport, show the grab bar with your hand, ask if the person wants to sit (some will prefer to stand) and offer your arm to show the seat or get your hands on the backrest).

😊 In a car, ask if we need help with the seatbelt, but do not tie ourselves in our place. Show how the door handle works to get out of the car.

In situ

😊 Let the person put away their belongings and always remember to put everything back in its place. If you need to move them, don't forget to let her know and tell her where you put them.

Always leave space free

Do not leave chairs or objects on the ground as the blind person may fall.

If we take the things for the person: show where we put them or say where we put them.

Leave doors completely open or closed, close all closets.

Do not leave doors or cupboards ajar.

At the dinner table

😊 **Accompany the blind person to a table** by asking them where they want to stand, possibly next to whom.

😊 Do not accompany her to an empty table unless she wants to. She will love to get in touch with you, to talk about the event with others.

😊 Do not systematically place it at the end of the table because it will slow it down to get in touch. Unless it's his choice.

Suggest that he read the menu.

Do not put the card in her hands or in front of her...

😊 If it's a **buffet**, ask her if she'd like us to accompany her and help her serve herself by describing everything on it.

😊 Once seated at the table, **tell him** where the plate, glass, bread, water, wine, etc. are placed. And **don't change them without notifying him**.

Always close bottles of water, wine, etc.

😊 An open bottle on the table is a risk of accident because the blind person by searching with his hands can knock it over.

😊 When a dish arrives, **offer the blind person to serve it and explain the** arrangement of his plate **by the time system (meat at noon, vegetables at 7 a.m. and rice at 5 a.m.), make noise on the object to orient it.**

Visually impaired

The difficulty in a visually impaired person is that there are many pathologies and therefore different types of vision.

Some general recommendations

- Contrast the place with **distinct colors**, including at the beginning of the stairs, do not put similar colors together otherwise he may not see it (green / blue, Orange / red, etc.);
- Make sure that the seats, the carpet are easily recognized by their contrast.
- If possible, ensure that lighting **is not aggressive**.
- Just like the blind person, the visually impaired will appreciate having the opportunity to have **in audiodescription** by a headset all that is visual (rear-projection, film, play, etc.) or by a **person at his side** who describes what is happening.

How to make written documents accessible?

If you want to give him a document: provide for the accessibility of the latter.

- **Ventilate the content of documents** (space paragraphs with line spacing or blank lines, etc.);
- **Provide documents in normal size and large print** according to the needs of the visually impaired (the most legible font remains "Arial");
- **Schematized enlarged** plan (raised or not) with well-pronounced black lines;
- Highlight the **visibility of signs** if there are any (e.g. names of stands, signs, etc.).

Some suggestions for on-site solutions

- Possibly provide a printer on site in order to be able to print according to his visual needs,
- Loan of a tablet with the plan, the documents related to the event that would allow him to zoom, change the background, etc. The common need is to reverse the white background with black writing.
- Put a colored strip on the ground for better movement (e.g. one color per zone);
- Loan of a lamp adjustable in intensity if the place is dark (although smartphones have a flashlight function, some still use basic phones);
- Have a magnifier on site (there are portable ones that can be found on loan from some specialized suppliers in certain countries);
- Provide **seats at the front** as close as possible to the event (screen, stage);
- Possibly provide a tablet to retransmit the screen on it if necessary so that it can follow;

Accompaniment of a visually impaired person

The visually impaired will not necessarily need help to move but ask him the question when he arrives. He may need to be described the place to better find his way around: to indicate the location of the toilets, the main place, the stage, the seats, the catering...

Peculiarity

Some don't see the colors or only some. This is the case of colorblind people who do not distinguish red and green or blue and yellow.

How do visually impaired people see?

It all depends on their pathology.

Some examples of vision by a visually impaired person

- Sees to the sides but not in front of him and vice versa (AMD Age-Related Macular Degeneration, glaucoma, retinitis pigmentosa);
- Sees only certain colors (case of colorblind people);
- Sees as in a tunnel a very narrowed point (case of retinitis pigmentosa);
- Deformed vision / hole (AMD, cataract, retinitis pigmentosa);
- Discomfort with light, color disorder (cataract);
- Impaired vision at night (retinitis pigmentosa).

Attention !

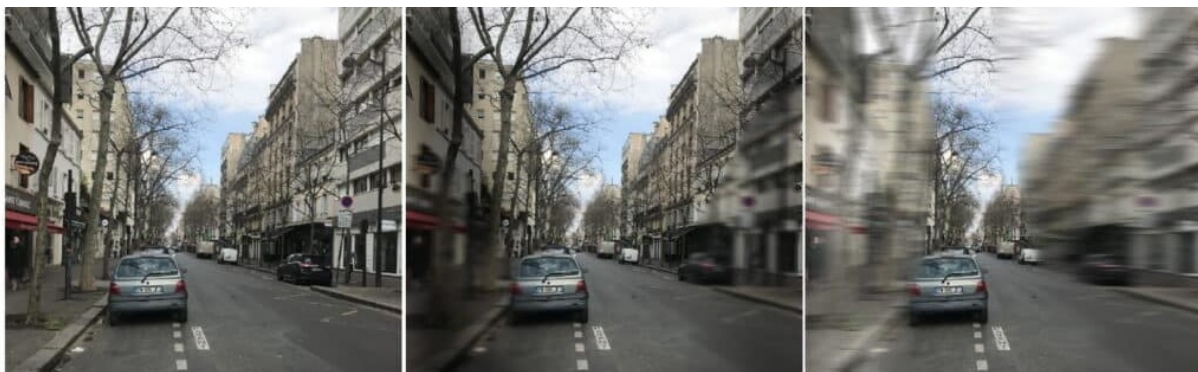
Some advanced pathologies make the visually impaired a user of tools for the blind.

A visually impaired person with retinitis pigmentosa, seeing only in the center in a small hole, will be very embarrassed if a document is enlarged.

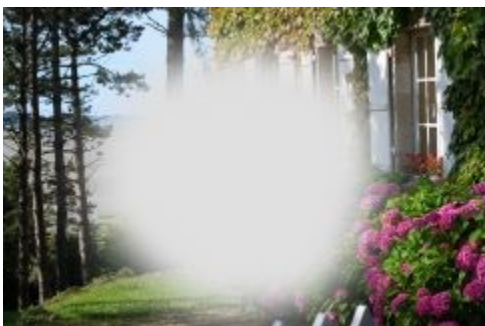
Some images of examples of vision of a visually impaired person

Sources : unadev.com / braille.be.fr / ensemblecontrelamyopie.fr

Normal vision / Mild glaucoma / Advanced glaucoma

Vision with AMD

Vision with cataracts

Vision with retinitis pigmentosa

Vision with myopia

💡 ***Beware of prejudice!***

No, it is not always enough to wear glasses to regain perfect vision!

Deafblind person

What is a deafblind person?

It is a person who suffers from visual and hearing impairments, partial or total; it is born or becomes so by illness, accident, etc.

Usher syndrome is the best known in deafblind people but there are other origins for this disability (accident, old age, neurological diseases, etc.). Sometimes hearing impairment has nothing to do with the disease that led to blindness and vice versa.

How to communicate with a deafblind person?

You can communicate with a deafblind person in different ways depending on the education, degree of disability, age of occurrence, etc. and on-site equipment.

Here is a (non-exhaustive) list that will give you an idea of what you could put in place:

- **Typing*: sign letter for letter (spell in sign language or capitalized)**
 - o **Signed tactile typing**: the deafblind puts his hand around yours to understand each signed letter.
 - o **Tactile typing** in capital letter: writing in the palm of the hand, or on a part of the body (back of the hand, in the back, on the shoulder in capital letters (letter to letter by drawing the letter from beginning to end, and slowly so that the person can understand, for the N for example, not to make 3 bars but to start from the bottom left, go up, then without letting go down diagonally to the right and finally go up diagonally to the right);
 - o **Visual typology**: the deafblind person who has a visual remnant watches the hand of the other make the letter in sign language.
- **Visual or tactile sign language:**
 - o **Visual sign language**: can be useful for a deaf visually impaired person who can see signs sufficiently;
 - o **Tactile sign language**: you sign and the deafblind person places his hands around yours to understand.
- **Braille writing :**
 - o More rarely, writing in Braille in the palm of the hand or using the fingers as braille dots.
- **The use of a computer device**: which transcribes in Braille what you want to say.
- **Oralization**: speaking clearly near his ear or face to face if he can hear or see your lips very closely; be careful not to SCREAM in his ear...
- **Tadoma method**: it is the fact of using your chin / throat by placing his hand under your chin to feel the vibrations of your voice and understand you better.
- **The use of images / drawings :**
 - o **Pictograms**: Some deaf visually impaired people use images as communication that cannot be done otherwise.
 - o **Haptic method**: communicate by making drawings on a part of the body of the deafblind. In meetings, for example, you can easily make a smile understood by drawing it.
- **Equip the room with a magnetic loop**: which allows the hearing impaired person to receive the sound in his hearing aid and place the person concerned as close as possible to this source.

How to guide a deafblind person?

- Make sure of the place where he wishes to go and offer him the arm by touch;

- Make him touch the door, the chair, the table, his glass, his plate, etc. (avoid making him touch the toilet, just make him touch the door and then make him feel the gesture towards the direction to take inside).

Before the event

- It is advisable to send the program of the event, all the documents that will be distributed on site so that the deafblind can organize themselves to become acquainted with them;
- Make sure to respect the speech of the deafblind when they raise their hands by making sure to keep them informed whether or not they can speak, by gestures to be put in place as soon as they arrive "yes, wait", "ok", "no", etc.

Guide and assistance dog

Do you love dogs? You have one at home and you want to caress the one you meet except that this one is special, it is a service dog that has a harness on its back and.. There is a master at the end of the leash.

These service dogs are trained to assist the owner who has a sensory or physical disability.

He must remain focused to help his master, or even ensure his safety when traveling.

What is a guide dog for the blind?

It is a dog that has been trained for 1 year / 1 year and a half to know how to guide his future owner who is visually impaired or blind.

What a guide dog does for its visually impaired owner:

- The guide to go straight, he knows the directions that the master asks him or even a whole journey by habit or by a place name (example bakery, house);
 - Avoids obstacles on the way (work, garbage cans, etc.);
 - He finds the door / stairs / elevator / bus stop / seat / crossing
- No, the dog does not know when to cross! It is the master who must know how to manage thanks to his hearing or with the help of a remote control that activates the sound lights.

To do his job, guide well and always put his master in safety, he must **IMPERATIVELY** stay focused.

You meet a guide dog pair and blind or visually impaired master

💡 **Namely**

A guide dog at work wears a specific guiding harness.

When relaxing, he wears a soft vest indicating that he is a guide dog so trained, in some countries the guide dog is allowed not to have the leash in parks so that he can relax.

Plume, guide dog of Virginie who wears on her back her vest of "Guide dog for the blind in relaxation".

Guide dogs have access to all places and public transport in Europe. Indeed, they are well educated, gentle, kind. They are

exempted from wearing a muzzle because they must be able to bark to signal danger.

Advisable

😊 Say "hello" to the owner and ask if you can address the guide dog or pet him. It is very likely that you will be refused. Do not take it badly, it is not against you, it is just that the dog must remain attentive to help his master. But you can get in touch with the master, he will be happy to chat with you.

😊 You see a guide dog/visually impaired master pair, looking at them but not interrupting them in their journey, unless necessary.

Inadvisable

If the person crosses, **NEVER** interrupt the pair at the risk of putting it in danger.

☹️ Do not pet a guide dog without permission from the blind or visually impaired owner. When we do not see, if we feel the dog move it is that there is a potential danger or problem.

Imagine: you are walking in the street, suddenly, they come from behind and they grab you in the arms. This example is the shock that visually impaired people suffer when suddenly you stroke your guide dog who stops and gesticulates.

In transport, do not disturb the guide dog to his master.

NEVER feed a dog without permission and even less a guide dog!

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project reference: 2021-2-IT02-KA210-ADU-000051431

KIEL ALIREBLIGI ARANĜOJN POR VIDMALKAPABLULOJ (kun aŭ sen aŭdhandikapo) ?

Cofinanziato
dall'Unione europea

ENHAVTABELO

ENKONDUKO	2
Diferenco inter blindulo kaj parta blindulo	2
Memorigilo : Kion pripensi antaŭ la aranĝo ?	2
Praktikaj informoj	3
Reta formularo	3
BLINDULOJ	4
Denaskaj blinduloj kaj blindiĝintoj	4
Kiel komuniki kun blinduloj ?	4
Kiel akompani blindulon ?	6
Pri ŝtuparoj	7
Veturile kaj publiktransporte	7
Surloke	8
En la hotelo	8
Ĉe tablo	8
Dum sporta ekskurso :	9
PARTAJ BLINDULOJ	9
Ĝeneralaj rekomendoj	9
Kiel igi la dokumentojn alireblaj ?	10
Kelkaj surlokaj sugestoj	10
Kiel akompani partan blindulon ?	10
La patologioj kaj vidoj de partaj blinduloj	11
SURDBLINDULOJ	12
Kio estas surdbindulo ?	12
Kiel komuniki kun surdbindulo ?	12
Kiel gvidi surdbindulon ?	13
Antaŭ la aranĝo	13
GVID-KAJ HELPHUNDO	14
Kio estas gvidhundo por blinduloj ?	14
Kiam vi renkontiĝas vidmalkapablulon kun sia gvidhundo ?	14

ENKONDUKO

Ĉi tiu broĉuro estis kreita kadre de la Erasmus+ projekto PEPINO. Tiun temon traktis **blinduloj, partaj blinduloj kaj surdbinduloj** por aranĝ-organizantoj kaj vidantaj partoprenantoj. Tiu laboro estas bazita sur nia persona sperto. Ni fidis fontojn de asocioj kaj atestoj de koncernataj homoj.

Ĉu vi sciis tion ? Vidhandikapo inkluzivas la blindulojn kaj la partajn blindulojn.

La vidmalkapabluloj kaj la surdbinduloj ŝatus partopreni aranĝojn kiel eble plej ofte.

Pro nescio, ilia (multi)handikapo ofte ne estas konsiderata pro la manko de iloj kaj rimedoj. Por kuraĝigi ilin partopreni pli, vi trovos sube facilajn efektivigajn rekomendojn.

Diferenco inter blindulo kaj parta blindulo

Blindulo, aŭ preskaŭ blindulo, ne povas legi aŭ distingi vizaĝon. Iuj povas percepti lumon, formojn, kontrastajn kolorojn. La blinduloj sen lumpercepto estas malmultaj. Se blindulo ne havas gvidhundon, li uzas blankbastonon, per kiu, danke al la fino de ĝi, li detektas terobstakojn, fostojn, truojn, ŝtupojn ktp.

Parta blindulo perceptas aferojn kaj povas legi per adaptiloj. Li povas uzi blankan bastonon por sciigi la homojn pri sia partblindeco, en la strato aŭ nokte.

 Por resumi : Blindulo vidas nenion (aŭ preskaŭ nenion) kaj parta blindulo vidas malbone (sed perceptas aferojn).

Memorigilo : Kion pripensi antaŭ la aranĝo ?

Volontuloj : Provizu volontulojn surloke por akompano, inkluzive de kaj ĝis la stacidomoj, flughavenoj, busoj ktp.

Iuj partoprenantoj eble bezonas unun personon (surdbinduloj ekzemple). Informu vin pri la eblecoj de subvencioj por la kostoj de volontuloj (loĝado, transporto, eniro de vizitoj, ktp.).

Se iuj kostoj pri volontulado devas esti pagataj de la partoprenantoj, sciigu ilin.

Gvidhundoj : Kontrolu, ke la loko de loĝado, la restoracioj, la transportoj (precipe taksioj) kaj **la lokoj de vizitoj akceptas gvidhundojn.**

Se eblas, elektu lokon de malstreĉo (kaj por fekigi la hundon) kiel eble plej proksime al la loko de la aranĝo.

Dokumentoj : Depende de la bezonoj de la partoprenantoj, planu presi la dokumentojn en normala skribado, grandigitaj aŭ brajle. Ni rekomendas transdoni la programon kaj la dokumentojn pri la aranĝo anticipe retpoŝte.

Praktikaj informoj

Loĝado : Tuj kiam la loĝado estis elektita, informu la partoprenantojn per indiko de la kontaktaj detaloj : telefono, retejo kaj retpoŝto (necesa por la surdbinduloj, kiuj plej ofte komunikas skribe).

Manĝaĵoj : Se eblas, sendu la menuojn anticipe kaj la kontaktojn de ĉiu restoracio por ke la partoprenantoj povu traduki la menuojn kaj antaŭvidi siajn manĝajn limigojn.

Programo : Tuj kiam la baza programo pretas, sendu ĝin al la partoprenantoj, kiuj povos ekscii pri la vojoj laŭbezone.

Kontaktpersonoj : Sendu retpoŝtmesaĝon kun nur la kontaktaj detaloj de la surlokaj homoj. En urĝa situacio, la partoprenantoj tiam ili trovos la informojn rekte.

Itineroj : Provizu priskribon de aliro al la loko de stacidomoj kaj flughavenoj (busaj numeroj, metroo, elirejoj).

Reta formularo

Ni rekomendas, ke vi sendu retan formularon kun jenaj demandoj:

Ĉu vi havas handikapon aŭspecifajn bezonojn ? (Laŭvole)

Ĉu vi bezonos helpon aŭ akompananton :

➔ alveni kaj / aŭforlasi la lokon de la aranĝo? Specifu:

➔ surloke (ekz : Audiopriskribo, akompananto, ktp.)? Specifu:

Ĉu vi venos kun via gvidhundo?

Se vi estas surdbinda, ĉu vi venos kun interpretisto?

➔ Kiel alie ni povas adapti komunikadon kun vi ?

Ĉu vi bezonos informojn aŭ komunikadojn antaŭ la aranĝo retpoŝte ? Se jes, kiujn ? Bonvolu donu al ni vian retpoŝtadreson.

Ĉu vi havas aliajn komentojn ?

Konsideru, ke vidmalkapabluloj ne reagis same!

La kialoj povas esti multaj kaj tial la adapto, la akcepto de la handikapo povas esti malsame laŭ la persono.

BLINDULOJ

Denaska blinduloj kaj blindiĝintoj

Denaskaj blinduloj neniam vidis, do ili ofte havas malfacilaĵojn por moviĝi aŭ en la plenumado de iuj gestoj. Same, koloroj aŭl umoj signifas nenion por ili. Ili ne vidas nigran, ili vidas nenion. Iuj havas lumpercepton.

Blindiĝintoj uzos siajn vidmemorojn por orienti sin aŭ plenumi la gestojn de la tutaga vivo. Ili scias ekzemple kio estas sunsubiro.

Kiel komuniki kun blinduloj ?

La blinduloj povas esti perditaj en nekonataj lokoj. Sekve estos malfacile, se ne neeble, ke ili iru al homoj mem. La bruoj de la homamaso malhelpas ilin loki vin.

→ Ne hezitu alparoli nin rekte

Ĉar ni ne povas komuniki per la okuloj, ni komuniku per vortoj!

Se vi volas fari al ni demandojn, bonvolu demandu nin rekte kaj sen tabuoj, uzante "vi".

Ne alparolu nin pli laŭte ol normale aŭ artikante troe: ĝenerale, la blinduloj ne estas surdaj kaj havas ĉiujn siajn kognajn kapablojn.

→ De la unua kontakto, faru viajn demandojn ene de niaj limoj

Ni ĝenerale pretas respondi ĉiujn viajn demandojn, inkluzive pri blindeco, kaj ni tute komprenas, ke vi ne sciu, kiel fari.

Komprenu tamen, ke ni ne respondu al iuj demandoj, se ni konsideras ilin tro personaj. Ekzemple : «Ĉu estas malsano aŭ ĉu vi estas denaska blindulo?». Ni povus respondi al vi : «Ĉu vi estas edziĝinta? Ĉu bone en via rilato?».

➔ **Antaŭ esti blinduloj ni estas homoj!**

Ni kompreneble estas malfermaj diskuti pri nia handikapo, sed ni precipe feliĉus paroli pri ĉio !

➔ **Ne timu uzi la normalajn vortojn!**

La blinduloj ĝenerale uzas la saman vortprovizon kiel vi («vidu», «rigardu», «ni vidu lundon», «Rigardu!» tuŝante objekton, ktp.). Do vi povas diri al ni ekzemple : «**ĉu vi spektis tiun filmon ?**».

➔ **Forgesu la vidkontaktojn, ĉar neniu respondos al vi**

Svagaj indikoj kiel « ĉi tiu », « tie » ne helpas nin, sed diru « dekstren », « antaŭ vi », « sur la tablo », ktp.

➔ **Memoru, ke ni estas ĉi tie !**

Por temo, kiu koncernas nin, alparolu nin kaj ne nian najbaron aŭ akompananton. Ne rigardu lin dum parolado kun ni, ni sentos tion. Ni aŭdas kaj povas respondi al vi mem.

Kiam ni renkontiĝas por la unua fojo, kaj ĉiufoje, ĉiam indiku, kiu vi estas. Ne ĉiuj blinduloj rekonas voĉojn. Kaj kiam ni estas multaj, povas esti malfacile memori ĉiujn.

En kunveno aŭ kiam ni estas en malgranda grupo, ne eliru sen diri, ke vi forestas dum kelkaj minutoj aŭ ke vi foriros. Se la blindulo parolas al vi, li ne scios, ke vi ne plu estas en la ĉambro.

Faru nomrondon, kiam vi komencos kunvenon; tiel, la blindulo lokos vin en la spaco kaj povos paroli al vi turnante sin.

➔ **Salutu kun klarigo**

Se vi premas vian manon al ni, diru tion, alie, la blindulo ne vidos vian manon. Ankaŭ por kisi aŭ brakumi nin, vi povas diri al ni : « Mi kisas / brakumas vin » kaj meti vian manon sur nian ŝultron por ke ni povu situi vin.

➔ **Akceptu, ke ni klarigu al vi niajn agmanierojn**

Ofte vi volas agi bone, sed tio povas ĝeni nin, tial iuj foje, la blinduloj havas malamikajn reagojn. Akceptu niajn helpemajn kritikojn kaj niajn rifuzojn aŭ klarigojn.

Ekzemple : la metroo alvenas, vi vidas blindulon sur la ŝtuparo kaj vi subite levas lin por ke li ne maltrafu la trajnon. Eĉ se vi havis bonan intencon, tio estas tre stresa kaj humiliga situacio por la koncernato, kiu ne komprenas, kio okazas al li kaj tiam povas esti agresema.

Kiel akompani blindulon ?

Proponu vian helpon.	Ne trudu vian helpon. Eblas, ke la blindulo rifuzu ; eĉse vi pensas, ke li bezonos vin, respektu sian decidon (li eble ne tre komfortas kun la helpopeto).
😊 Priskribu la lokojn dum vizito (domo / ĉambro) : Metu la blindulon reen ĉe la enirpordo kaj iru laŭ ĉiu muro; Por la mezo de la ĉambro, lokalizu la meblojn rilate al la enirpordo.	Evitu ĉian nenecesan ŝanĝon de direkto.
Kiam vi priskribas vojon, donu precizajn informojn, ekzemple : «Transiru la straton X; la bushaltejo estos 50 m dekstre».	Ne diru: «tie» kaj ne montru la direkton per fingro.
😊 Proponu vian kubuton parolante aŭsentante ĝin al la blindulo. Foje la persono preferos ne uzi sian blankbastonon kiam gvidata. En tiu kazo, indiku al li la ŝtupojn, la truojn, la suprajn kaj malsuprajn obstaklojn, ktp. Kelkaj blinduloj havas malfacilaĵojn por paŝi : elektu la plej malaltajn trotuarojn. Demandu, ĉu necesas raporti ŝanĝojn en direkto.	Ne antaŭenpuŝu la personon, ne metu vian brakon ĉirkaŭ li. Ne prenu la brakon, kiu tenas la blankbastonon kaj, TRE GRAVE, ne levu ĝin ! Tio vere malhelpas ĝian uzon. Ne trenu la personon per sia blankbastono!

Iru duonpaŝe antaŭ la persono; tiel, tiu povos senti viajn ŝanĝojn de direkto.	
Demandu, ĉu la persono volas priskribon de la medio, de la kvartalo kaj de la koloroj / pejzaĝoj	
Mallarĝaj pasejoj, pordoj, aĵo-plenaj ĉambroj... Menciuj la konstruaĵojn se ekzistas kaj malrapidu, kiam vi alproksimiĝos ilin, por ke la persono sentu la neregulaĵojn sur la tero, iru duonpaŝe antaŭ la persono kun via kubuto akompanante ĝin malantaŭ via dorso, la persono sentos vian movadon kaj sekvos vin.	
Ĉe piedirantajn transirejojn, demandu, ĉu la blindulo volas transiri kaj, se jes, kiun straton.	Ne transirigu per forto la personon sen rajtigo !

Pri ŝtuparoj

Kiam eblas, **demandu al la blindulo**, ĉu li preferas uzi ŝtuparon, rulŝtuparon, lifton aŭ rampon. Lasu lin decidi.

Diru al li, ĉu la ŝtuparo supren aŭ malsupreniras kaj la altecon de la ŝtuparoj, kaj informu lin, kiam estos la fino de la ŝtuparo.

Laŭ lia prefero, diru al li, ĉu la manrelo estos maldekstre aŭ dekstre aŭ metu sian manon sur ĝin, se li rajtigas vin.

Veturile kaj publiktransporte

Diru al li, kie estas la pordo aŭ metu sian manon sur ĝin, laŭ lia prefero; la persono tiam povos eniri la aŭton / transporton mem.

En la transporto, montru la subtenan stangon per la mano, demandu, ĉu la persono volas sidiĝi (kelkaj preferos stari) kaj proponu vian brakon por montri la seĝon aŭ metu la manojn sur la dorson).

Aŭte, demandu, ĉu ni bezonos helpon pri la zono, sed ne zonu ĝin por ni. Montru, kiel la tenilo funkcias por eliri el la aŭto.

Surloke

Lasu la personon ordigi siajn aferojn kaj pensu pri ĉiam remeti ĉion en sian lokon. Se vi devas movi ilin, memoru averti lin kaj diri al li, kien vi metis ilin.

Ĉiam lasu la spacon libera

→ Memoru **ordigi la seĝojn kaj movi la erojn de la tero**, ĉar la blinduloj povas fali

Lasu la pordojn tute malfermitaj aŭ fermitaj, fermu ĉiujn ŝrankojn.

En hotelo

Akompanu la blindulon al sia ĉambro kaj helpu lin orienti sin rilate al la lifto / ŝtuparo.

Priskribu al li la ĉambron en la ĉefaj linioj (ekz: de la enirpordo, maldekstre estas la banĉambro, dekstre la lito, kontraŭe la skribotablo kaj la televidilo supre).

Donu al li la ordon de la banproduktoj, de la akcesoraĵoj sur la skribotablo (regilo, ekrano, indiku, kie estas la afiŝo "ne ĝenu" kaj ĝian ĝustan flankon, la trinkaĵoj en la fridujeto kaj la loko de mantukoj.

Ĉe tablo

Akompanu la blindulon al la tablo kaj demandu al li, kien li volas sidiĝi, eventuale apud kiun. Se eblas, evitu la finojn de la tablo, ĉar tio malfaciligas la kontaktojn (krom se la persono deziras tion).

→ *Ne akompanu lin ĉe tablon sen ion ajn, krom se li volas tion. Kiel vi, li ŝatos havi kontaktojn kaj paroli pri la aranĝo kun aliaj.*

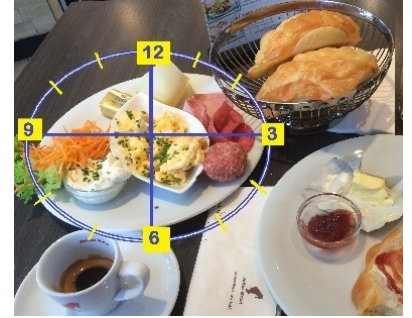
Pro Proponu legi la menuon

→ *Ofte la kelnero metas la menuon ĉe la tablon sen averti.*

PARTAJ BLINDULOJ

Se estas **bufedo**, demandu, ĉu li volas esti akompanata kaj helpata kaj priskribu ĉion en ĝi.

Kiam la persono sidiĝos ĉe la tablo, **diru al li**, kie estas la telero, la glaso, la pano, la akvo, la vino, ktp. **Ne ŝanĝu la lokojn de la aferoj sen averti.**

Kiam plado alvenas, **proponu al la blindulo**

servi lin kaj klarigu al li la **aranĝon de sia telero** laŭ la horo-sistemo (viando tagmeze, legomoj je la 7a kaj rizo je la 5a), bruu sur la objekto por orienti lin.

Ĉiam fermu la botelojn da akvo, da vino, ktp.

➔ *Malfermita botelo sur tablo estas risko de akcidento ĉar la blindulo tuŝas per la manoj kaj povas faligi ĝin.*

Dum sporta ekskurso:

Ekipita per tornistro kun sonorilo aŭ ŝnuro, la gvidanto devos stari antaŭ la blindulo por helpi lin orienti sin.

PARTAJ BLINDULOJ

Pri partaj blinduloj ekzistas multaj patologioj kaj tial malsamaj tipoj de vidoj.

Ĝeneralaj rekomendoj

- Kontrastu la lokojn kun **tre distingaj koloroj**, inkluzive ĉe la komenco de ŝtuparoj, ne kunmetu similajn kolorojn, alie, la persono eble ne vidos ĝilin (verda / blua, Oranĝa / ruĝa, ktp.);
- Certigu, ke la seĝoj kaj la tapiŝoj estas facile rekoneblaj per kontrasto.
- Se eblas, certigu, ke **la lumigado ne estas agresema**.
- Same kiel la blinduloj, la partaj blinduloj povas aprezi havi **aŭdpriskribon** de la vidaj elementoj per kapaŭskultilo (superprojekcio, filmo, teatraĵo, ktp.) aŭ havi **iun ĉe sia flanko**, kiu priskribas, kio okazas al li.

Kiel igi la dokumentojn alireblaj ?

Spacigu la enhavon de la dokumentoj (spacigu la alineojn per spaco aŭmalplena linio, ktp.);

Provizu dokumentojn en normala grandeco kaj en grandaj literoj laŭ la bezonoj de la partaj blinduloj (la plej legebla tiparo estas "Arial");

Pligrandigita skema mapo (reliefe aŭ ne) kun tre videblaj nigraj linioj;

Klare reliefigi la **videblecon de signoj**, se ekzistas per grasaj, majusklaĵoj, tre grandaj literoj, por ke estu videblaj de malproksime kaj de proksime, kontrastaj koloroj se ekzistas (ekz. nomoj de standoj, signoj ktp.).

Kelkaj surlokaj sugestoj

Kolora strio sur la planko por determini ĉiun lokon en ĉambro, ktp.

Seĝoj ĉe la fronto plej proksima al la aranĝo (ekrano, scenejo); eventuale, donu al li tableton por elsendi la ekranon sur ĝi, por ke li povu sekvi

Alĝustigebla intenseca lampo por malhelaj lokoj (se neniuj inteligenta telefono kiu jam havas tiun integran funkcion).

Eventuale, **presilo surloke** por presi papere laŭla vidaj bezonoj de la partoprenantoj.

Prunto de tableto, kiu ebligas al vi zomi la dokumentojn, la mapon de la aranĝo por adapti laŭ la vidaj bezonoj. Unu el la komunaj bezonoj estas inversigi la blankan fonon per nigra fono.

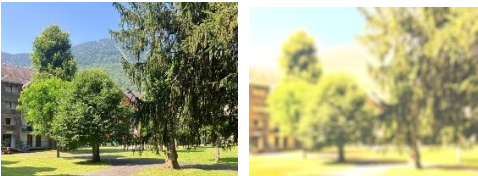
Kiel akompani partan blindulon ?

Parta blindulo ne nepre bezonos helpon por moviĝi, sed demandu lin kiam li alvenos. Povas esti utile priskribi al li la lokon, por ke li povu pli facile trovi la vojon : necesejo, ĉefa loko, scenejo, seĝoj, restoracio ktp.

La patologioj kaj vidoj de partaj blinduloj

Iuj altnivelaj patologioj igas la partan blindulon uzanto de iloj por blinduloj.

La partaj blinduloj kun malvastigita vida kampo, sed kiuj vidas en la centro, povas esti ĝenitaj de pligrandigitaj dokumentoj.

Patologio	Simptomoj	Bildoj
AMD (makula degenero)	Distordita vido/truo kiel en tunelo.	
Katarakto	Vido : ŝanĝitaj koloroj (flavataj kaj ofte ne eblas diferenci inter similaj koloroj). Sento de duobla vido. Blindigo / sentemo al lumo. Unu aŭambaŭokuloj povas esti koncernataj. Ofte ekde la aĝo de 60 jaroj.	
Pigmentosa retinito	Difektita vido nokte, centra vido. Pli kaj pli mallarĝa laŭlonge de la tempo.	
Glaŭkomo aŭ Denaska Glaŭkomo (infano)	Difekto de la optika nervo. Malvastigo de vida kampo. Vido : en la centro, sed malpli kaj malpli flanke.	
Forta miopeco	Povas kaŭzi retinajn malligojn kaj aliajn problemojn. Vido : tre proksime.	

 Okulvitroj ne ĉiam sufiĉas por havi bonan vidon. Ili ebligas ĝin plibonigi en la limoj de la videblecoj de la persono.

SURDBLINDULOJ

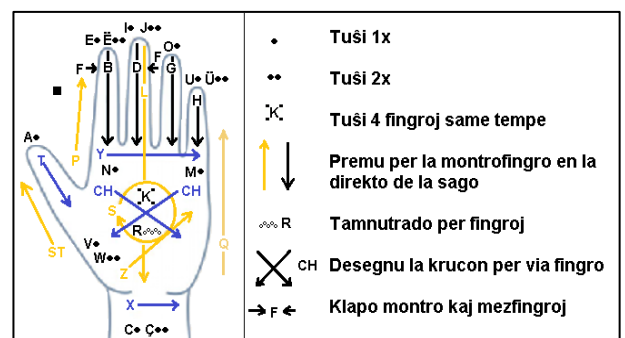
Kio estas surdblindulo ?

Estas persono, kiu havas vidajn kaj aŭdajn, partajn aŭ totalajn difektojn. Povas esti de nasko aŭ per malsano, akcidento, ktp.

Usher-sindromo estas la plej konata ĉe surdblinduloj, sed ekzistas aliaj kaŭzoj por tiu handikapo (akcidento, maljuneco, neŭrologiaj malsanoj ktp.). Kelkfoje la aŭdhandikapo neniel rilatas al la malsano, kiu okazigis blindecon kaj inverse.

Kiel komuniki kun surdblindulo ?

Vi povas komuniki kun surdblindulo en malsamaj manieroj depende de edukado, grado de handikapo, aĝo de komenco, ktp. kaj la materialo surloke. Jen (ne ĝisfunda) listo, kiu donos al vi ideon pri tio, kion vi povus uzi :

➔ **Alfabeto de Lorm** : ĉiu litero havas sian pozicion en loko de la malfermita mano. La A estas sur la fino de la dikfingro, la E sur la indekso (vidu bildon dekstre).

➔ **Daktilologio** : signi litero post litero (literumi per signolingvo aŭ majuskliteroj)

Signolingva palpa daktilologio : la surdblindulo metas sian manon

ĉirkaŭ la vian por kompreni ĉiun signan literon aŭ la persono signas en sia plata manplato. (dekstra bildo de la litero A).

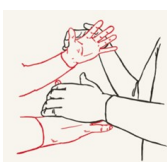
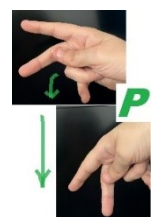
➔ **La fikcia skribo** (aŭ en la mano) **majuskle** : skribo en

la manplato, aŭ sur parto de la korpo (dorso de la mano, en la dorso, sur la ŝultro majuskle (litero post litero desegnante la literon de la komenco ĝis la fino kaj malrapide por ke la persono komprenu. Por la litero L ekzemple (bildo dekstre), komencu de supre, desegnu linion premante malsupren kaj, sen liberigi, faru linion dekstre. Liberigi.

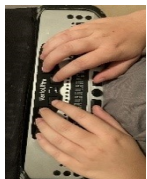
➔ **Vida aŭpalpa signolingvo** :

- **Vida signolingvo (dekstre)** : povas esti utila por surda parta blindulo, kiu povas sufiĉe bone vidi la signojn;

- **Palpa signolingvo (maldekstre)** :vi signas kaj la surdbindulo metas siajn manojn ĉirkaŭ la viajn por kompreni.

→ **Brajla skribado** : Pli malofta : skribado per brajlaj signoj en la manplato aŭ uzante la fingrojn kiel brajlaj punktoj.

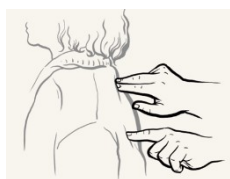

→ **La uzo de komputila aparato** : kiu transskribas brajle tion, kion oni volas diri (bildo maldekstre).

→ **Parolado** : parolu klare proksime al sia orelo aŭ vizaĝo al vizaĝo, se li povas aŭdi aŭ vidi viajn lipojn tre proksime; atentu ne kriegi en sian oreleon...

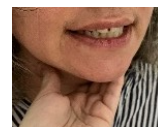
→ **Tadoma metodo** : uzu vian mentonon / gorĝon metante vian manon sub vian mentonon por ke li sentu la vibrojn de via voĉo kaj pli bone kompreni vin.

→ **La uzo de bildoj / desegnaĵoj** :

Piktogramoj : iuj surdaj partaj blinduloj uzas bildojn kiel komunikilon, ĉar ili ne povas fari alie.

Haptika Metodo (dekstra bildo) : komuniki farante desegnaĵojn sur parto de la korpo de la surdbindulo.

En kunveno, ekzemple, rideto facile kompreneblas desegnante ĝin.

→ **Ekipu la ĉambron per magneta buklo** : tiu ebligas al malfortaŭduloj ricevi la sonon en sia aŭdaparato kaj loku la koncernanton kiel eble plej proksime al tiu fonto.

→ **Dum koncerto** : havigu balonojn por ŝveligi kaj donu ilin al la surdbinduloj, ili sentos la vibrojn de sonoj, muziko.

Kiel gvidi surdbindulon ?

Zorgu pri la loko, kien li volas iri, kaj proponu vian brakon per tuŝado.

Tuŝigu la pordon, la seĝon, la tablon, lian glason, lian teleron ktp. (evitu, ke li tuŝu la necesejon, nur igu lin tuŝi la pordon kaj poste sentigi la geston al la direkto por eniri).

Antaŭ la aranĝo

Zorgu pri indiki al la surdbindulo, ĉu li rajtas paroli, kiam li levas la manon, per gestoj enmetotaj tuj kiam li alvenos (jes, ne, atendu, ktp) .

|

GVID-KAJ HELPHUNDO

Ĉu vi amas hundojn ? Ĉu vi havas unu hejme kaj vi volas karesi tiun, kiun vi renkontas ? Atentu: tiu estas speciala, estas helphundo, kiu havas jungilaron sur la dorso kaj... estas mastro ĉe la fino de la ŝnuro.

Tiuj helphundoj estas trejnitaj por helpi la mastron kiu havas sensan aŭfizikan handikapon.

Ĝi devas esti absolute koncentrita por helpi sian mastron, eĉpor certigi sian sekurecon dum vojaĝo.

Kio estas gvidhundo por blinduloj ?

Estas hundo, kiu estis trejnita dum 1 jaro / 1 jaro kaj duono por scii, kiel gvidi sian estontan mastron, kiu estas vidmalkapablulo.

Kial gvidhundo tiel utilas por sia vidmalkapabla mastro?

- ➔ ĝi helpas ĝian mastron iri rekte, li konas la direktojn, kiujn la mastro petas al li aŭĉetutan vojon laŭ kutimo aŭ laŭ loknomo (ekz. bakejo, domo);
- ➔ ĝi evitas obstaklojn survoje (konstruaĵojn, rubujojn, ktp.) ;
- ➔ ĝi Trovas la pordon / la ŝtuparon / la lifton / la bushaltejon /sidlokon / la transirejon.

La hundo ne scias, kiam transiri! La mastro devas decidi tion, danke al sia aŭdado aŭ sonsemaforo.

Por labori korekte, bone gvidi kajĉiam meti sian mastron en sekureco, **li DEVAS esti koncentrita.**

Kiam vi renkontiĝas vidmalkapablulon kun sia gvidhundo ?

Por scii : Laboranta Gvidhundo havas gvid-specifan jungilaron.

Foto maldekstre : Plume, gvidhundo de Virginie (EKC), kiu havas sian jakon de "malstreĉanta gvidhundo".

Kiam li malstreĉas, li havas molan jakon indikante ke li estas gvidhundo kiu tial spertis trejnadon.

En kelkaj landoj la gvidhundo rajtas ne havi la ŝnuron en la parkoj por ke li povu malstreĉiĝi.

Gvidhundoj rajtas aliri ĉiujn lokojn kaj publikajn transportojn en Eŭropo. Ja ili estas bone edukitaj, povas resti trankvilaj, estas mildaj, afablaj. Ili estas esceptitaj de portado de muzelo, ĉar ili devas povi boji por signali danĝeron. Rekomendita; Ne rekomendita.

Rekomendita	Ne rekomendita
Diru "saluton" al la mastro kaj demandu al li, ĉu vi povas alparoli la gvidhundon aŭ karesi ĝin. - Estas tre verŝajne, ke oni rifuzos tion. ➔ Ne prenu tion malbone, ne estas kontraŭ vi, la hundo nur devas resti atenta por helpi ĝian mastron. ➔ Sed vi povas kontakti la mastron, li volonte diskutos kun vi. Se vi vidas vidmalkapablulon kun sia gvidhundo - Ne interrompu ilin survoje, krom se necesas.	Se la persono krucas straton, NENIAM interrompu la paron aŭ vi riskos endanĝerigi ilin. Ne karesu gvidhundon sen la permeso de vidmalkapablulo mastro. - Kiam oni ne povas vidi, se vi sentas, ke la hundo moviĝas, signifas ebla danĝero aŭproblemo. ➔ Imagu : vi promenas en la strato, subite, iu venas de malantaŭe kaj vi estas kaptita en la brakoj. Tiu ekzemplo estas la ŝoko, kiun suferas la vidmalkapabluloj, kiam vi subite karesas ilian gvidhundon, kiu haltas kaj gestikulas. Veturile, ne ĝenu la gvidhundon proksime de sia mastro. NENIAM nutru hundon sen permeso kaj eĉ malpli gvidhundon!

Cofinancé par
l'Union européenne

Table des matières

Introduction	2
Quelle différence entre un aveugle et un malvoyant ?	2
Que faire avant l'évènement ?	2
Pense-bête	2
Formulaire en ligne	3
Aveugles	4
Quelle différence entre un aveugle de naissance et un aveugle tardif	4
Comment communiquer avec une personne aveugle ?	4
Comment accompagner une personne aveugle ?	5
Dans les escaliers	6
En voiture et en transports en commun	6
Sur place	7
À table	7
Malvoyants	8
Quelques recommandations générales	8
Comment rendre accessibles les documents écrits ?	8
Quelques suggestions de solutions sur place	8
Accompagnement d'un malvoyant	9
Comment voient les malvoyants ?	9
Quelques exemples de vision par un malvoyant	9
Quelques images d'exemples de vision d'un malvoyant	9
Sourdaveugles	11
Qu'est-ce qu'un sourdaveugle ?	11
Comment communiquer avec un sourdaveugle ?	11
Comment guider un sourdaveugle ?	12
Avant l'évènement	12
Chien guide et d'assistance	13
Qu'est-ce qu'un chien guide d'aveugle ?	13
Vous rencontrez un binôme chien guide et maître aveugle ou malvoyant	13
Conseillé	13
Déconseillé	14

Introduction

Ce sujet a été traité par des aveugles, malvoyants et sourdaveugles, à l'usage des organisateurs d'événements et des participants voyants. Ce travail est le fruit de notre expérience personnelle. Nous nous sommes appuyées sur des sources fournies par les associations et des témoignages de personnes concernées.

Le saviez-vous ?

*Le handicap visuel inclut **les aveugles et les malvoyants**. Ne faites plus l'erreur d'imiter les médias en disant « MALVOYANT » en parlant d'une personne qui ne voit rien (ou presque rien).*

Les déficients visuels et les sourdaveugles aimeraient participer le plus souvent possible à des événements. Par méconnaissance, leur (multi)handicap n'est souvent pas pris en compte faute d'outils et de moyens. De ce fait, ces personnes se sentent quelquefois exclues et n'osent pas participer.

C'est pourquoi, nous vous proposons ci-après quelques recommandations faciles à mettre en place, qui, nous l'espérons, vous seront utiles.

Quelle différence entre un aveugle et un malvoyant ?

Un aveugle, ou presque aveugle, ne peut pas lire, ni distinguer un visage. Certains peuvent percevoir la lumière, les formes, les couleurs contrastées. Les aveugles sans perception lumineuse sont en minorité.

Le malvoyant perçoit des choses, peut généralement lire, se déplacer mais avec des adaptations visuelles et n'a souvent pas de canne blanche. Il peut cependant en avoir une pour prévenir de sa malvoyance dans la rue.

Ne confondez plus !

*Pour résumer, considérez qu'**un aveugle ne voit rien (ou presque rien)** et un **malvoyant voit mal mais perçoit des choses**.*

Que faire avant l'évènement ?

Pense-bête

Bénévoles : Prévoir des bénévoles sur place pour les accompagnements, y compris depuis et vers les gares, les aéroports, bus, etc. Certains participants peuvent avoir besoin d'une personne dédiée. Se renseigner sur les possibilités de subventions pour les frais occasionnés par les bénévoles (hébergement, transports, entrée des visites, etc.). Si certains frais liés à l'accompagnement doivent être supportés par les participants, les en informer.

Chiens guide : Vérifier que le lieu d'hébergement, les restaurants, les transports (notamment les taxis) et les lieux de visites acceptent les chiens guide. Déterminer un lieu de détente si possible pour les chiens guide (petit coin à proximité du lieu de l'évènement).

Documents : Selon les informations fournies par les participants, prévoir d'imprimer les documents adaptés à leurs besoins visuels et si possible en braille intégral.

Formulaire en ligne

Nous vous recommandons d'envoyer un formulaire en ligne, incluant les questions suivantes :

- Avez-vous un handicap ? Si oui, lequel ?
- Viendrez-vous avec votre accompagnant ?
- Sinon, avez-vous besoin d'aide sur place ? Si oui, de quelle manière ?
- Viendrez-vous avec votre chien guide ?
- Si vous êtes atteint de surdité, aurez-vous un interprète avec vous ?
- Sinon, comment pouvons-nous adapter la communication avec vous ?
- Avez-vous besoin que les documents vous soient envoyés au préalable par e-mail ?
- Avez-vous besoin d'audiodescription ?
- Avez-vous besoin d'aide pour arriver sur le lieu de l'évènement ou en partir ?

 Prenez en compte qu'un aveugle / malvoyant / sourdaveugle ne ressemble pas à un autre

Les causes peuvent être nombreuses et donc l'adaptation et l'acceptation du handicap peut différer.

Aveugles

Quelle différence entre un aveugle de naissance et un aveugle tardif

L'aveugle de naissance, n'ayant jamais vu, aura souvent des difficultés dans l'espace ou pour accomplir certains gestes. De même, les couleurs ou la lumière n'auront aucun sens pour lui. Non, il ne voit pas en « noir », il ne voit Rien. Certains ont une perception lumineuse.

L'aveugle tardif se servira de ses souvenirs visuels pour s'orienter ou accomplir les gestes de la vie courante. Il saura par exemple ce qu'est un coucher de soleil et peut apprécier qu'on lui décrive visuellement l'environnement.

Comment communiquer avec une personne aveugle ?

Les aveugles sont privés de leurs repères dans un lieu inconnu. Il leur sera donc difficile, voire impossible, de se diriger pour aller d'eux-mêmes vers les gens. Le bruit engendré par la foule les empêche de vous situer.

→ N'hésitez pas à nous adresser la parole directement.

À défaut d'échanger des regards, échangeons des paroles ! Nous sommes généralement assez bavards et toujours prêts à discuter.

Si vous souhaitez nous poser des questions, n'hésitez pas à nous demander directement et sans tabous, en parlant à la deuxième personne.

Ne nous parlez pas plus fort que la moyenne, ou en articulant excessivement : généralement, les aveugles ne sont pas sourds et ont toutes leurs capacités cognitives.

→ Dès la première rencontre, posez vos questions mais respectez nos limites.

Nous sommes généralement prêts à répondre à toutes vos questions, y compris, concernant la cécité et nous comprenons parfaitement que vous ne sachiez pas comment faire.

Soyez prêt à ce que nous ne répondions pas à certaines questions si nous les jugeons trop personnelles.

Exemple : « c'est une maladie ou c'est de naissance ? ». Vous pourriez recevoir comme réponse : « et vous, vous êtes mariés ? Tout va bien dans votre couple ? ».

→ Avant d'être aveugle, nous sommes humain !

Nous sommes bien sûr ouverts à la discussion sur notre handicap, mais nous serions Surtout heureux de parler de tout !

→ Ne changez pas le vocabulaire et n'ayez pas peur des mots !

Les aveugles utilisent généralement le même vocabulaire que vous (« voir », « regarder », « je l'ai sous les yeux », etc.).

Vous pouvez donc lui dire par exemple : « avez-vous **vu ce film** ? ».

→ Oubliez les signes visuels ou les regards car vous n'aurez pas de réponse.

Ne dites pas « là » ou « ici », « par là » mais plutôt « à droite », « devant vous », « sur la table », etc.

→ N'oubliez pas que nous sommes là !

Pour un sujet qui nous concerne, **adressez-vous à nous** et non à notre voisin ou accompagnant. Ne le regardez pas en nous parlant, nous le sentirons. Rappelez-vous que nous entendons et pouvons vous répondre nous-même.

Lorsque nous nous rencontrons pour la première fois, et à chaque fois, **indiquez toujours qui vous êtes**. Toutes les personnes aveugles ne reconnaissent pas les voix. Et quand nous sommes nombreux, il peut être difficile de se rappeler de tout le monde.

Lors d'une réunion ou lorsque nous sommes en petit groupe, **ne sortez pas sans dire que vous vous absentez** pour quelques minutes ou que vous partez. Si la personne aveugle vous parle, elle ne saura pas que vous n'êtes plus dans la pièce.

Faites un tour de table au début d'une réunion ; ainsi, la personne aveugle vous localisera dans l'espace et pourra vous parler en se tournant vers vous.

→ Ne vous saluez pas tout seul.

Si vous voulez nous serrer la main : dites « je vous tends la main » sinon vous risquez de tendre la main dans le vide.

Si vous voulez nous faire la bise ou nous prendre dans les bras : dites « je vous fais la bise » / « je vous embrasse » et mettez la main sur l'épaule pour qu'on vous situe.

→ Acceptez qu'on vous explique notre fonctionnement.

Vous voulez bien faire parfois, mais ça peut nous mettre en difficulté, d'où certaines réactions parfois hostiles. Acceptez nos critiques constructives et nos refus ou explications.

Exemple : le métro arrive, vous voyez une personne aveugle dans l'escalier et vous la soulevez subitement pour qu'elle ne rate pas le train. C'est super gentil de votre part mais c'est une situation très stressante et humiliante pour la personne concernée qui ne comprend pas ce qui lui arrive. Vous pouvez alors avoir une réaction agressive.

Comment accompagner une personne aveugle ?

Proposer votre aide.

N'imposez pas votre aide. Il est possible que la personne refuse ; même si vous pensez qu'elle en a besoin, respectez son choix : elle peut ne pas être très à l'aise avec la demande d'aide.

Décrire les lieux lors d'une visite d'une maison ou d'une chambre : placez la personne aveugle dos à la porte d'entrée, faire le tour en longeant chaque mur ; pour le milieu de la pièce, situez les meubles par rapport à la porte d'entrée.

Quand vous décrivez un chemin, donner des informations précises, par exemple : « traverser la rue X et l'arrêt de bus sera à 50 m à droite ».

Ne dites pas : « là-bas » et ne montrez pas du doigt la direction.

Proposer votre coude en le verbalisant ou en le lui faisant sentir. Parfois, la personne préférera ne pas utiliser sa canne blanche quand elle est guidée. Dans ce cas, indiquez-lui les marches, les trous, les obstacles, en bas ou en hauteur, etc.

Certains aveugles ont des difficultés de marche : choisir les trottoirs les plus bas. Demander si besoin de signaler les changements de direction.

- ☹️ Ne poussez pas la personne en avant, et ne mettez pas votre bras autour d'elle.
- ☹️ Ne prenez pas le bras qui tient la canne et SURTOUT, ne soulevez pas la canne : ceci gêne vraiment son utilisation.
- ☹️ Ne traînez pas la personne par sa canne !
- 😊 Marcher un demi-pas devant la personne ; ainsi, elle pourra sentir vos changements de direction.
- 😊 Demander si la personne souhaite une description de l'environnement, du quartier et des couleurs / paysages.
- 😊 Passages étroits, portes, travaux, pièces encombrées... Mentionner les travaux s'il y en a et ralentissez à leur approche pour que la personne sente les irrégularités au sol, placez-vous un demi-pas devant elle avec votre coude qui l'accompagne derrière votre dos, la personne sentira votre mouvement et vous suivra.
- 😊 Demander au carrefour d'une rue si la personne aveugle veut traverser et, si oui, quelle rue.
- ☹️ Ne pas faire traverser de force sans autorisation !

Dans les escaliers

- 😊 Quand c'est possible, demander à la personne aveugle si elle préfère prendre les escaliers, l'escalator, l'ascenseur ou le plan incliné.
- ☹️ Ne prenez pas la décision à sa place, même si vous pensez que c'est mieux.
- 😊 Indiquez-lui si l'escalier monte ou descend et la hauteur des marches, et informez-la quand ce sera la fin de l'escalier.
- 😊 Selon sa préférence, dites-lui si la rampe sera à sa gauche ou à sa droite ou mettez-lui la main dessus si elle vous y autorise.
- ☹️ Ne prenez jamais le bout de la canne ; il permet de sentir les marches, les trous, etc. ; cela peut être très dangereux.

En voiture et en transports en commun

- 😊 Indiquez-lui où se trouve la porte ou mettez sa main dessus, selon sa préférence.
- ☹️ Ne soulevez pas la personne aveugle, ni le bout de sa canne ; la personne peut entrer dans la voiture / le transport seule.
- 😊 Dans un transport, montrer la barre d'appui avec la main, demander si la personne veut s'asseoir (certaines préféreront rester debout) et proposer votre bras pour montrer le siège ou mettre la main sur le dossier).
- 😊 Dans une voiture, demander si on a besoin d'aide pour la ceinture, mais ne pas nous attacher à notre place. Montrez le fonctionnement de la poignée de la porte pour sortir de la voiture.

Sur place

😊 Laisser la personne ranger ses affaires et pensez à toujours remettre chaque chose à sa place. Si vous devez les déplacer, n'oubliez pas de la prévenir et de lui indiquer où vous les avez mises.

😊 Toujours laisser l'espace libre

😞 Ne pas laisser les chaises ou des objets à terre car la personne aveugle risque de tomber.

Si on prend les affaires pour la personne : montrer où on les pose ou dire où on les met.

😊 Laissez les portes complètement ouvertes ou fermées, fermez tous les placards.

😞 Ne pas laisser de portes ou placards entrouverts.

À table

😊 **Accompagnez la personne aveugle à une** table en lui demandant où elle veut se mettre, éventuellement à côté de qui.

😞 Ne l'accompagnez pas à une table vide, sauf si elle le souhaite. Elle aimera tout comme vous entrer en contact, parler de l'évènement avec les autres.

😞 Ne pas la placer systématiquement en bout de table car ça la freinera pour rentrer en contact. Sauf si c'est son choix.

😊 **Lui proposer de lire la carte.**

😞 Ne pas lui mettre entre les mains ou devant elle la carte...

😊 Si c'est un **buffet**, demandez-lui si elle souhaite qu'on l'accompagne et qu'on l'aide à se servir en décrivant tout ce qui s'y trouve.

😊 Une fois installée à table, **indiquez-lui** où sont posés l'assiette, le verre, le pain, l'eau, le vin, etc. Et **ne les changez pas de place sans l'avertir**.

😊 **Toujours fermer les bouteilles d'eau, de vin, etc.**

😞 Une bouteille ouverte sur la table est un risque d'accident car la personne aveugle en cherchant de ses mains peut la renverser.

😊 Quand un plat arrive, **proposez à la personne aveugle de la servir** et lui expliquer la **disposition de son assiette** par le système horaire (viande à midi, légumes à 7 h et riz à 5 h), faites du bruit sur l'objet pour l'orienter.

Malvoyants

La difficulté chez une personne malvoyante c'est qu'il existe beaucoup de pathologies et donc différents types de vision.

Quelques recommandations générales

- Contraster les lieux par des **couleurs bien distinctes**, y compris au début des escaliers, ne pas mettre de couleurs ressemblantes ensemble sinon il risque de ne pas le voir (vert / bleu, Orange / rouge, etc.) ;
- Faire en sorte que les sièges, la moquette se reconnaissent facilement par leur contraste.
- Si possible, veiller à ce que l'**éclairage ne soit pas agressif**.
- Tout comme la personne aveugle, le malvoyant pourra apprécier d'avoir la possibilité d'avoir en **audiodescription** par un casque tout ce qui est visuel (rétroprojection, film, pièce de théâtre, etc.) ou par **une personne à ses côtés** qui lui décrit ce qui se passe.

Comment rendre accessibles les documents écrits ?

Si vous voulez lui remettre un document : prévoir l'accessibilité de ce dernier.

- **Aérer le contenu des documents** (espacer les paragraphes par une interligne ou une ligne vide, etc.) ;
- **Prévoir des documents en taille normale et en gros caractères** selon les besoins du malvoyant (la police la plus lisible reste « Arial ») ;
- **Plan schématisé agrandi** (en relief ou non) avec des traits noirs bien prononcés ;
- Bien mettre en évidence la **visibilité des pancartes** s'il y en a (ex : nom des stands, des enseignes, etc.).

Quelques suggestions de solutions sur place

- Prévoir éventuellement une imprimante sur place afin de pouvoir lui imprimer selon ses besoins visuels,
- Prêt d'une tablette avec le plan, les documents liés à l'évènement qui lui permettrait de zoomer, changer le l'arrière-plan, etc. Le besoin courant est d'inverser le fond blanc écriture noire.
- Mettre une bande colorée au sol pour un meilleur déplacement (ex : une couleur par zone) ;
- Prêt d'une lampe réglable en intensité si le lieu est sombre (bien que les smartphones aient une fonction lampe torche, certains utilisent encore des téléphones basiques) ;
- Avoir un téléagrandisseur sur place (il en existe des portatifs qu'on peut trouver en prêt chez certains fournisseurs spécialisés dans certains pays) ;
- Prévoir des **places à l'avant** au plus proche de l'évènement (écran, scène) ;
- Prévoir éventuellement une tablette pour retransmettre l'écran dessus si besoin pour qu'il puisse suivre ;

Accompagnement d'un malvoyant

Le malvoyant n'aura pas forcément besoin d'aide pour se déplacer mais lui poser la question à son arrivée. Il peut avoir besoin qu'on lui décrive le lieu pour mieux se repérer : lui indiquer l'emplacement des WC, du lieu principal, de la scène, des sièges, de la restauration...

Particularité

Certains ne voient pas les couleurs ou seulement certaines. C'est le cas des daltoniens qui distinguent mal le rouge et le vert ou le bleu et le jaune.

Comment voient les malvoyants ?

Tout dépend de leur pathologie.

Quelques exemples de vision par un malvoyant

- Voit sur les côtés mais pas devant lui et vice-versa (DMLA Dégénérescence Maculaire Liée à l'Âge, glaucome, rétinite pigmentaire) ;
- Ne voit que certaines couleurs (cas des daltoniens) ;
- Voit comme dans un tunnel un point très rétréci (cas des rétinites pigmentaires) ;
- Vue déformée / trou (DMLA, cataracte, rétinite pigmentaire) ;
- Gêne à la lumière, trouble des couleurs (cataracte) ;
- Vision altérée la nuit (rétinite pigmentaire).

Attention !

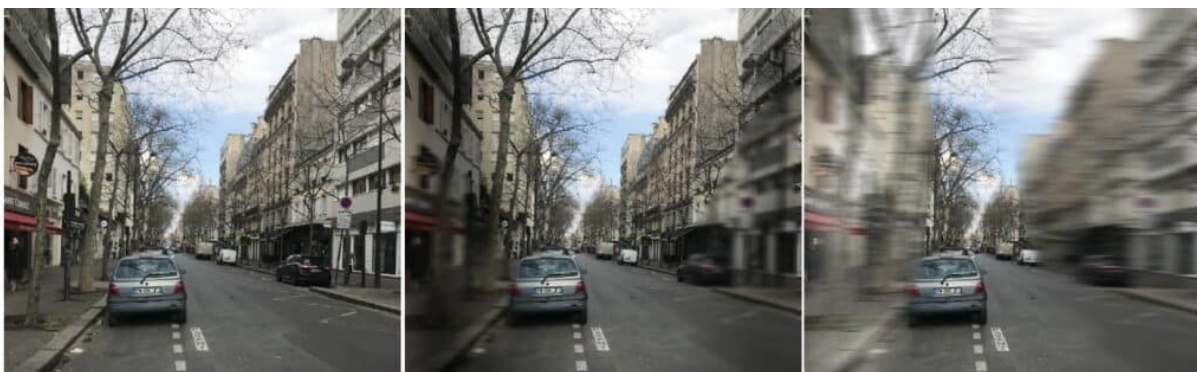
Certaines pathologies avancées font du malvoyant un utilisateur des outils pour aveugles.

Un malvoyant atteint de rétinite pigmentaire, ne voyant qu'au centre dans un petit trou, sera très gêné si un document est agrandi.

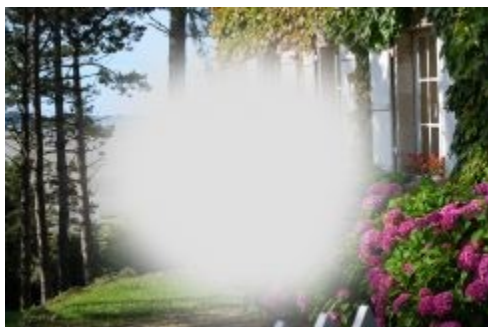
Quelques images d'exemples de vision d'un malvoyant

Sources : unadev.com / braille.be.fr / ensemblecontrelamyopie.fr

Vision normal / Glaucome léger / Glaucome avancée

Vision avec une DMLA

Vision avec une cataracte

Vision avec une rétinite pigmentaire

Vision avec une myopie

💡 **Attention aux préjugés !**

Non, il ne suffit pas toujours de porter des lunettes pour retrouver une vue parfaite !

Sourdaveugles

Qu'est-ce qu'un sourdaveugle ?

C'est une personne qui est atteinte de déficiences visuelle et auditive, partielles ou totales ; elle l'est de naissance ou le devient par une maladie, accident, etc.

Le syndrome de Usher est le plus connu chez les sourdaveugles mais il y a d'autres origines à ce handicap (accident, vieillesse, maladies neurologiques, etc.). Parfois, le handicap auditif n'a rien à voir avec la maladie ayant amené à la cécité et vice-versa.

Comment communiquer avec un sourdaveugle ?

Vous pouvez communiquer avec un sourdaveugle de différentes manières selon l'éducation, le degré du handicap, l'âge de survenue, etc. et le matériel sur place.

En voici une liste (non exhaustive) qui vous donnera une idée de ce que vous pourriez mettre en place :

- **Dactylogologie* : signer lettre à lettre (épeler en langue des signes ou en majuscule)**
 - o **Dactylogologie tactile signée** : le sourdaveugle met sa main autour de la vôtre pour comprendre chaque lettre signée.
 - o **Dactylogologie tactile en lettre majuscule** : l'écriture dans le creux de la main, ou sur une partie du corps (dos de la main, dans le dos, sur l'épaule en lettre majuscule (lettre à lettre en dessinant la lettre du début à la fin, et lentement afin que la personne puisse comprendre, pour le N par ex, ne pas faire 3 barres mais partir d'en bas à gauche, monter, puis sans lâcher descendre en diagonal à droite et enfin remonter en diagonal à droite) ;
 - o **Dactylogologie visuelle** : le sourdaveugle qui a un reste visuel regarde la main de l'autre faire la lettre en langue des signes.
- **La langue des signes visuelle ou tactile :**
 - o **La langue des signes visuelles** : peut être utile pour un malvoyant sourd pouvant voir suffisamment les signes ;
 - o **La langue des signes tactile** : vous signez et le sourdaveugle place ses mains autour des vôtres pour comprendre.
- **L'écriture en braille :**
 - o Plus rare, l'écriture en caractère braille dans le creux de la main ou en utilisant les doigts en guise de points braille.
- **L'utilisation d'un appareil informatique** : qui retranscrit en braille ce que vous voulez dire.
- **L'oralisation** : en parlant distinctement près de son oreille ou en face à face s'il peut entendre ou voir de très près vos lèvres ; attention à ne pas HURLER dans son oreille...
- **Méthode Tadoma** : c'est le fait d'utiliser votre menton / gorge en plaçant sa main sous votre menton pour sentir les vibrations de votre voix et mieux vous comprendre.
- **L'utilisation des images / dessins :**
 - o **Pictogrammes** : certains malvoyants sourds utilisent les images en guise de communication ne pouvant pas faire autrement.
 - o **Méthode Haptique** : communiquer en faisant des dessins sur une partie du corps du sourdaveugle. En réunion, par exemple, on peut facilement faire comprendre un sourire en le dessinant.
- **Équiper la salle d'une boucle magnétique** : qui permet à la personne malentendante de recevoir le son dans son appareil auditif et placer la personne concernée au plus proche de cette source.

Comment guider un sourdaveugle ?

- S'assurer du lieu où il souhaite se rendre et lui proposer le bras par le toucher ;
- Lui faire toucher la porte, la chaise, la table, son verre, son assiette, etc (éviter de lui faire toucher le WC, juste lui faire toucher la porte puis lui faire sentir le geste vers la direction à prendre à l'intérieur).

Avant l'évènement

- Il est conseillé de transmettre le programme de l'évènements, tous les documents qui vont être distribués sur place afin que les sourdaveugles puissent s'organiser pour en prendre connaissance ;
- Veiller à respecter la prise de parole des sourdaveugles lorsqu'elles lèvent la main en s'assurant de la tenir au courant si elle peut ou non parler, par des gestes à mettre en place dès son arrivée « oui, attends », « ok », « non », etc.

Chien guide et d'assistance

Vous adorez les chiens ? Vous en avez un chez vous et vous avez envie de caresser celui que vous croisez sauf que celui-ci est particulier, c'est un chien d'assistance qui a un harnais sur son dos et.. il y a un maître au bout de la laisse.

Ces chiens d'assistance sont formés pour venir en aide au maître qui a un handicap sensoriel ou physique.

Il doit rester impérativement concentré pour aider son maître, voire s'assurer de sa sécurité lors des déplacements.

Qu'est-ce qu'un chien guide d'aveugle ?

C'est un chien qui a été formé durant 1 an / 1 an et demi pour savoir guider son futur maître mal ou non voyant.

Ce que fait un chien guide pour son maître déficient visuel :

- Le guide à aller droit, il connaît les directions que lui demande le maître voire un trajet entier par habitude ou par un nom de lieu (exemple boulangerie, maison) ;
- Lui évite les obstacles sur le chemin (travaux, poubelles, etc) ;
- Lui trouve la porte / les escaliers / l'ascenseur / l'arrêt de bus / un siège / la traversée

Non, le chien ne sait pas quand il faut traverser ! C'est le maître qui doit savoir gérer grâce à son audition ou à l'aide d'une télécommande qui active les feux sonores.

Pour faire son métier, bien guider et toujours mettre son maître en sécurité, il doit IMPÉRATIVEMENT rester concentré.

Vous rencontrez un binôme chien guide et maître aveugle ou malvoyant

💡 À savoir

Un chien guide au travail porte un harnais spécifique au guidage.

Lorsqu'il est en détente, il porte un gilet souple indiquant que c'est un chien guide donc formé, dans certains pays le chien guide est autorisé à ne pas avoir la laisse dans les parcs afin qu'il puisse se détendre.

Photo à gauche : Plume, chienne guide de Virginie qui porte sur son dos son gilet de « Chien guide d'aveugle en détente ».

Les chiens guides ont accès à tous les lieux et transports publics en Europe. En effet, ils sont bien éduqués, savent rester tranquilles, sont doux, gentils. Ils sont dispensés du port de la muselière car ils doivent pouvoir aboyer pour signaler un danger.

Conseillé

😊 Dire « bonjour » au maître et lui demander si vous pouvez vous adresser au chien guide ou le caresser. Il est fort probable qu'on vous le refuse. Ne le prenez pas mal, ce n'est pas contre vous, c'est juste que le chien doit rester attentif pour aider son maître. Mais vous pouvez rentrer en contact avec le maître, il sera ravi de discuter avec vous.

😊 Vous voyez un binôme chien-guide / maître déficient visuel, les regarder mais ne pas les interrompre dans leur trajet, sauf si nécessaire.

Déconseillé

😞 Si la personne traverse, ne JAMAIS interrompre le binôme au risque de le mettre en danger.

😞 Ne pas caresser un chien guide sans autorisation du maître aveugle ou malvoyant. Quand on ne voit pas, si on sent le chien bouger c'est qu'il y a un potentiel danger ou problème.

Imaginez : vous êtes en train de marcher dans la rue, d'un coup, on arrive par derrière et on vous attrape dans les bras. Cet exemple est le choc que subissent les déficients visuels quand d'un coup on caresse son chien guide qui s'arrête et gesticule.

Dans les transports, ne pas déranger le chien guide auprès de son maître.

Ne JAMAIS nourrir un chien sans autorisation et encore moins un chien guide !

**Cofinancé par
l'Union européenne**

Financé par l'Union européenne. Les points de vue et avis exprimés n'engagent toutefois que leur(s) auteur(s) et ne reflètent pas nécessairement ceux de l'Union européenne ou de l'Agence exécutive européenne pour l'éducation et la culture (EACEA). Ni l'Union européenne ni l'EACEA ne sauraient en être tenues pour responsables.

Code du projet: 2021-2-IT02-KA210-ADU-000051431

Indice

Introduzione	2
Che differenza c'è tra una persona cieca e una persona ipovedente?	2
Cosa fare prima dell'evento	2
Promemoria	2
Form online	
Persone cieche	
Che differenza c'è tra un cieco dalla nascita e un cieco tardivo?	4
Come comunicare con una persona cieca?	4
Come accompagnare una persona cieca?	
Sulle scale.....	
In macchina e sul trasporto pubblico	
Sul posto	
A tavola	
Persone ipovedenti	
Qualche raccomandazione generale	
Come rendere accessibili i documenti?	8
Qualche suggerimento per soluzioni sul posto.	
Accompagnare un ipovedente	
Come vedono le persone ipovedenti	9
Qualche esempio di visione di un ipovedente	
Alcune immagini di esempi di visione di un ipovedente	
Persone sordocieche	
Cosa si intende per persona sordocieca?	11
Come comunicare con una persona sordocieca?.....	11
Come accompagnare una persona sordocieca?	11
Prima dell'evento	
Cani da guida e da assistenza	
Cosa si intende per cane guida per persone cieche?	13
Conosci la coppia cane guida e padrone cieco o ipovedente	13
Comportamenti consigliati.....	
Comportamenti sconsigliati	

Introduzione

Questa guida riguarda le persone cieche, ipovedenti, sordocieche, ed è destinata all'uso di organizzatori di eventi e persone vedenti. Questo lavoro è il frutto della nostra esperienza personale. Abbiamo attinto a fonti fornite da associazioni e persone attive nel campo.

Lo sapevi?

*La disabilità visiva include **le persone cieche e le persone ipovedenti**. Non confonderti, usando il linguaggio dei media, dicendo "DISABILE VISIVO" per indicare una persona che non vede nulla (o quasi nulla).*

I disabili visivi e le persone sordocieche vorrebbero partecipare agli eventi il più spesso possibile. Per ignoranza, la loro (multi)disabilità spesso non è presa in considerazione, per mancanza di strumenti e risorse. Il risultato è che queste persone spesso si sentono escluse e non osano partecipare.

Per questo motivo, intendiamo offrire alcune raccomandazioni di facile realizzazione, che speriamo siano utili.

Che differenza c'è tra una persona cieca e una persona ipovedente?

Una persona cieca, o quasi cieca, non può leggere né distinguere un volto. Alcune persone possono percepire la luce, le forme, i colori contrastanti. Una minoranza di persone cieche non ha percezione della luce.

Le persone ipovedenti percepiscono le cose, in generale possono leggere, muoversi con adattamenti visivi e spesso non usano un bastone bianco. Tuttavia, lo si può usare per strada, in quanto può esserci la necessità di segnalare la propria disabilità visiva.

Non fare più confusione!

*Per riassumere, considera che **una persona cieca non vede nulla (o quasi nulla)** e **una persona ipovedente vede poco ma ha percezione delle cose**.*

Cosa fare prima dell'evento?

Promemoria

Volontari: metti a disposizione dei volontari sul posto per accompagnare, incluso il tratto per e da stazioni ferroviarie, aeroporti, fermate dell'autobus, ecc. Alcuni partecipanti potrebbero avere bisogno costante di una persona. Informati sulla possibilità di dare piccoli rimborsi per le spese dei volontari (alloggio, trasporto, entrata ai musei ecc). Se alcuni costi legati all'accompagnamento devono essere sostenuti dai partecipanti, informali.

Cani guida: Controlla che gli alloggi, i ristoranti, i mezzi di trasporto (inclusi i taxi) e i luoghi di visita accettino cani guida. Determina uno spazio relax per cani guida, se possibile (un piccolo angolo vicino alla struttura dell'evento).

Documenti: Sulla base delle informazioni ricevute dai partecipanti, pianifica di stampare i documenti adattati ai loro bisogni visivi, e se possibile pienamente in Braille.

Formulario online

Raccomandiamo la diffusione di un formulario online che includa le domande seguenti:

- Hai una disabilità? Se sì, quale?
- Verrai con il tuo accompagnatore?
 - In caso negativo, hai bisogno di aiuto sul posto? Se sì, di che tipo?
- Verrai con il tuo cane guida?
- Se sei sordocieco, avrai un interprete con te?
 - In caso negativo, come possiamo adattare la comunicazione con te?
- Hai bisogno di ricevere in anticipo per e-mail i documenti?
- Hai bisogno di descrizione audio?
- Hai bisogno di aiuto per arrivare a / partire dalla struttura dove si svolgerà l'evento?

Tieni in considerazione che le persone cieche, ipovedenti e sordocieche non sono tutte uguali

Le cause possono essere molte e quindi l'adattamento e l'accettazione della disabilità possono essere diverse.

Persone cieche

Che differenza c'è tra una persona cieca dalla nascita e un cieco tardivo?

I ciechi dalla nascita, non avendo mai visto, avranno spesso difficoltà negli spazi, o nel compiere determinati gesti. Per esempio, i colori e la luce non avranno significato. No, non vedono “nero”, non vedono nulla. Alcuni hanno percezione della luce.

I ciechi tardivi useranno i propri ricordi visivi per orientarsi o compiere i gesti quotidiani. Per esempio, sapranno cos'è un tramonto e possono apprezzare una descrizione visiva dell'ambiente.

Come comunicare con una persona cieca?

Le persone cieche sono prive di punti di riferimento in un posto sconosciuto. Sarà difficile per loro, quindi, se non impossibile, muoversi tra le persone. Il rumore generato dai posti affollati impedirà loro di localizzarti.

Non esitare a rivolgerti a noi direttamente

Anziché scambiarsi sguardi, scambiamoci parole! Di solito siamo piuttosto comunicativi e sempre pronti a parlare.

Se vuoi farci domande, non esitare a porcele direttamente e senza tabù, parlando in seconda persona.

Non parlare più ad alta voce della media, o scandendo in maniera eccessiva: in generale, le persone cieche non sono sorde e sono in possesso delle facoltà cognitive.

Dal primo incontro, facci le tue domande, ma rispetta i nostri limiti.

Di solito siamo pronti a rispondere a qualsiasi domanda tu abbia, anche sulla cecità, e capiamo pienamente che tu non sappia come porci le domande.

Sii preparato al fatto che non risponderemo ad alcune domande se le consideriamo come troppo personali.

Ad esempio: “E' una malattia oppure è dalla nascita?”. Potresti ricevere come risposta: “Sei sposato? Tutto bene nella tua relazione?”.

Prima di essere persone cieche, siamo persone!

Siamo certamente aperti a discussioni sulla nostra disabilità, ma saremmo molto felici di parlare di tutto!

Non cambiare vocabolario e non avere paura delle parole!

Le persone cieche di solito usano il tuo stesso vocabolario (“vedi”, “guarda”, “ce l'ho sotto gli occhi” ecc.).

Quindi puoi dire, per esempio: “Hai **visto questo film**?”.

Dimentica i segnali verbali e gli sguardi perché non riceverai risposta.

Non dire “là”, o “qua”, o “laggiù”, ma piuttosto “a destra”, “di fronte a te”, “sul tavolo”.

Non dimenticare che siamo qui!

Per un tema che ci riguarda, **rivolgiti a noi** e non al nostro vicino o al nostro accompagnatore. Guardaci mentre ci parli, lo sentiremo. Ricordati che ci sentiamo e possiamo rispondere alle tue domande.

Quando ci incontriamo per la prima volta, e ogni volta che ci incontriamo, **dicci sempre chi sei**. Non tutte le persone cieche riconoscono le voci, E quando ci sono molte persone, può essere difficile ricordarsi di tutti.

Durante un incontro o quando siamo in piccolo gruppo, non andare via senza dire che ti allontani per qualche minuto oppure che te ne vai. Se la persona cieca ti parla, non saprà che non sei più nella stanza.

Gira intorno al tavolo all'inizio di un incontro: così, la persona cieca ti localizzerà nello spazio e potrà parlarti voltandosi verso di te.

 Non salutarti da solo.

Se vuoi stringerci la mano, di': "ti sto dando la mano" o altrimenti il tuo saluto rischierà di andare a vuoto.

Se vuoi baciarci o abbracciarci, di': "Ti bacio" / "Ti abbraccio" e metti una mano sulla nostra spalla cosicché ti possiamo localizzare.

 Accetta che ti spieghiamo come funzioniamo.

Hai le migliori intenzioni, ma puoi metterci in difficoltà e suscitare reazioni ostili. Accetta le nostre critiche costruttive e i rifiuti e le spiegazioni.

Ad esempio: la metro arriva, vedi una persona cieca sulle scale e la afferri all'improvviso per evitare che perda il treno. È molto gentile da parte tua, ma è una situazione molto stressante e umiliante per la persona, che non capisce cosa le stia succedendo. Potresti provocare anche una reazione aggressiva.

Come accompagnare una persona cieca?

 Offri il tuo aiuto.

 Non imporre il tuo aiuto. È probabile che la persona rifiuti. Anche se credi che ne abbia bisogno, rispetta la sua scelta: può darsi che non si senta molto a suo agio nel chiedere aiuto.

 Descrivi i posti durante una visita in una casa o una stanza: colloca la persona cieca con la schiena alla porta principale, cammina lungo ogni parete; per il centro della stanza, localizza i mobili in relazione alla porta principale.

 Quando descrivi un percorso, dai informazioni specifiche, per esempio: "Attraversa via X e la fermata dell'autobus sarà a 50 metri, alla tua destra".

 Non dire "laggiù" e non indicare con il dito.

 Offri il gomito verbalizzando oppure facendolo sentire. Talvolta la persona preferisce non usare il bastone bianco se guidata. In questo caso, indica gli scalini, le buche, gli ostacoli, le salite o le discese, ecc.

Alcune persone cieche hanno difficoltà motorie: scegli i marciapiedi più bassi. Chiedi se sia necessario segnalare cambi di direzione.

 Non spingere la persona in avanti, e non mettere il braccio intorno alle sue spalle.

 Non prendere il braccio che tiene il bastone e SOPRATTUTTO non sollevare il bastone: questo limita molto la sua utilità.

 Non tirare la persona dal bastone!

 Cammina mezzo passo davanti alla persona; in questo modo, potrà sentire i tuoi cambi di direzione.

😊 Chiedi se la persona vuole una descrizione dell'ambiente, del quartiere, dei colori/paesaggi.

😊 Passaggi stretti, porte, lavori in corso, stanze piene di cose... Menziona l'ostacolo se ce ne sono e rallenta mentre ti avvicini, cosicché la persona possa sentire le irregolarità del terreno, mettiti mezzo passo davanti e protendi all'indietro il gomito che accompagna, la persona sentirà il tuo movimento e ti seguirà.

😊 Chiedi a un incrocio se la persona cieca vuole attraversare e se sì, quale strada.

☹ Non forzare ad attraversare senza permesso!

Sulle scale

😊 Quando possibile, chiedi alla persona cieca se preferisce prendere le scale, le scale mobili, l'ascensore o la rampa.

☹ Non prendere decisioni per loro, anche se credi siano quelle giuste.

😊 Fai sapere se le scale vanno su o giù e l'altezza delle scale e fai sapere quando sarà la fine delle scale.

😊 A seconda delle sue preferenze, fai sapere alla persona se la ringhiera è a destra o a sinistra e metti la sua mano su di essa, se la persona te lo permette.

☹ Non prendere mai la punta del bastone; permette di sentire gradini, buche ecc.; può essere molto pericoloso.

In macchina e sul trasporto pubblico

😊 Fai sapere dove si trova la portiera e metti la sua mano sulla maniglia, a seconda delle preferenze.

☹ Non sollevare la persona cieca o la punta del suo bastone; la persona può entrare la macchina/il mezzo di trasporto da sola.

😊 Sul trasporto pubblico, fai sentire i sostegni con la mano, chiedi se la persona vuole sedersi (alcuni preferiscono stare in piedi) e offri il tuo braccio per mostrare il posto o metti le mani sullo schienale.

😊 In macchina, chiedi se c'è bisogno di aiuto con la cintura di sicurezza, ma non allacciarla al posto di altri. Mostra come funziona la maniglia per uscire dalla macchina.

Sul posto

😊 Lascia che la persona metta via le proprie cose e ricorda di mettere tutto a posto. Se hai bisogno di spostarle, non dimenticare di dirlo e di dire dove le metti.

😊 Lascia sempre spazio libero.

☹ Non lasciare sedie e oggetti sul pavimento perché la persona cieca può inciampare e cadere. Se prendiamo le cose per la persona: mostra dove le metti o dì dove le hai messe.

😊 Lascia le porte completamente aperte o chiuse, chiudi tutti gli armadi.

☹ Non lasciare porte o ante di armadi socchiuse.

A tavola

😊 Accompagna la persona cieca a tavola chiedendole dove vuole stare e vicino a chi.

☹ Non accompagnare la persona a un tavolo vuoto se non te lo chiede. Le farà piacere avere contatti, parlare dell'evento con altri.

☹ Non far sedere la persona alla fine del tavolo perché renderà più difficili i contatti. A meno che non si tratti di una scelta specifica.

😊 **Suggerisci di leggere il menu.**

☹ Non metterle la carta davanti...

😊 Se c'è un **buffet**, chiedi se vuole essere accompagnata e aiutala a servirsi descrivendo tutto quello che c'è.

😊 Una volta seduti a tavola, informa dove si trova il piatto, il bicchiere, il pane, l'acqua, il vino ecc. **E non cambiare la loro posizione senza avvisare.**

😊 **Chiudi sempre le bottiglie di acqua, di vino ecc.**

☹ Una bottiglia aperta sul tavolo rischia di creare incidenti, in quanto la persona cieca può urtarla con le mani mentre la cerca e farla cadere.

😊 Quando arriva un piatto, offriti di servire la persona cieca e **spiega com'è fatto il piatto come se fosse tutto disposto sul quadrante di un orologio** (carne a ore dodici, verdure a ore 7, riso a ore 5), fai rumore sull'oggetto per aiutare a capire l'orientamento.

Persone ipovedenti

La difficoltà in merito alle persone ipovedenti è che ci sono diverse patologie e quindi diversi tipi di visione.

Qualche raccomandazione generale

- Rendi il posto più visibile con **colori contrastanti**, anche all'inizio delle scale, non accostare colori simili altrimenti non sarebbero visibili (verde/blu, arancione/rosso ecc.).
- Assicurati che i posti a sedere e il tappeto siano riconoscibili per contrasto.
- Se possibile, assicurati che l'illuminazione **non sia aggressiva**.
- Come le persone cieche, le persone ipovedenti apprezzeranno la possibilità di avere **un'audiodescrizione** di ciò che è visivo fatta in cuffia (sfondi, film, ecc.) **oppure da una persona lì accanto**.

Come rendere i documenti accessibili?

Se vuoi fornire dei documenti rendili accessibili:

- **Rendi ben visibile il contenuto dei documenti** (inserisci degli spazi tra i paragrafi, delle linee ecc.)
- **Fornisci dei documenti in misura normale e in formato più grande, tenendo conto dei bisogni dei disabili visivi** (il carattere più leggibile resta "Arial")
- **Fai un piano allargato e schematico** con linee ben pronunciate
- **Evidenzia la visibilità dei segnali** se ce ne sono (nomi, indicazioni ecc.)

Qualche suggerimento per soluzioni sul posto

- Se possibile metti a disposizione una **stampante** per poter stampare secondo i diversi bisogni visivi
- Prendi in prestito un **tablet** con il piano, i documenti legati all'evento, con la possibilità di zoomare, di cambiare lo sfondo ecc. Un bisogno comune è quello di invertire lo sfondo bianco e le scritte nere.
- Metti una **striscia colorata** sul pavimento per una mobilità migliore (per esempio, una per zona)
- Noleggia una **lampada a intensità regolabile** se il posto è in penombra (anche se gli smartphone hanno una funzionalità "torcia", alcuni usano ancora telefoni più di base)
- Metti a disposizione un **videoingranditore** sul posto (ce ne sono portatili in vendita o a noleggio in alcuni negozi specializzati in alcuni Paesi)
- Metti a disposizione **posti in prima fila** il più vicino possibile all'evento
- Se possibile metti a disposizione un tablet collegato allo schermo in modo che sia più semplice seguire

Come accompagnare una persona ipovedente

Le persone ipovedenti non hanno necessariamente bisogno di aiuto per muoversi, ma chiedi comunque. Possono avere bisogno di una descrizione del posto per orientarsi meglio: dove si trovano i bagni, la sala principale, il palco, i posti a sedere, il catering...

Curiosità

Alcune persone non vedono i colori, o ne vedono soltanto alcuni.
È il caso delle persone daltoniche, che non distinguono rosso e verde oppure blu e giallo.

Come vedono le persone ipovedenti?

Dipende tutto dalla loro tipologia.

Alcuni esempi di visione di persone ipovedenti

- Vedere ai bordi ma non di fronte a sé e viceversa (degenerazione maculare legata all'età, glaucoma, retinite pigmentosa)
- Vedere soltanto alcuni colori (caso delle persone daltoniche)
- Vedere come in un tunnel un punto molto ristretto (caso di retinite pigmentosa)
- Visione deformata/buco (AMD, cataratta, retinite pigmentosa)
- Fastidio con la luce, disordine con la percezione dei colori (cataratta)
- Abbassamento notturno della vista (retinite pigmentosa)

Attenzione!

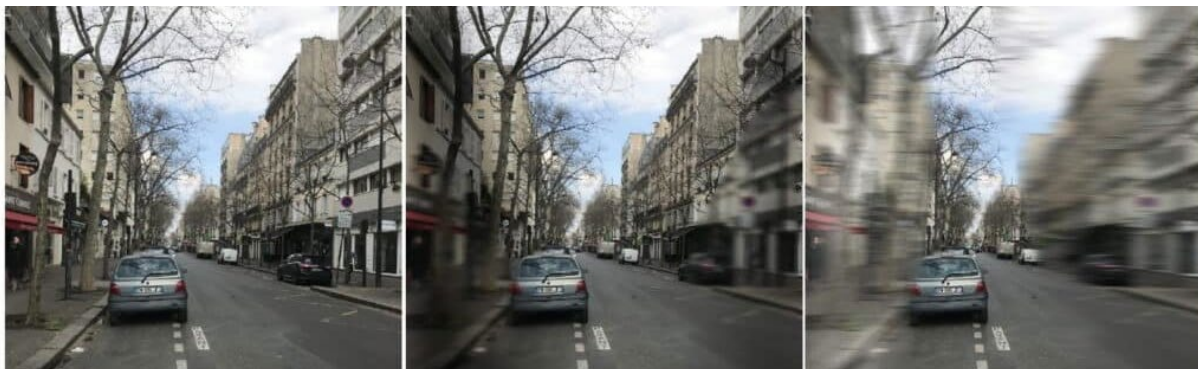
Alcune patologie avanzate rendono gli ipovedenti utenti di strumenti per persone cieche.

Una persona ipovedente con retinite pigmentosa, che vede soltanto un piccolo buco al centro, può sentirsi davvero imbarazzata se un document viene ingrandito.

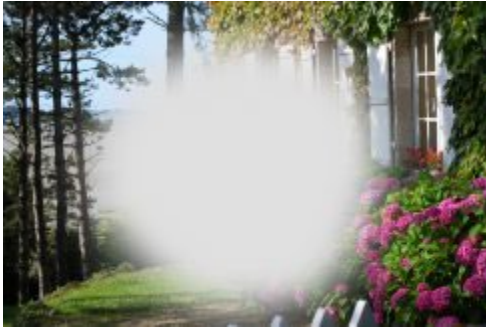
Qualche immagine di esempi di visione di persone ipovedenti

Fonti: unadev.com / braille.be.fr / ensemblecontrelamyopie.fr

Visione normale / Lieve glaucoma / Glaucoma avanzato

Visione con degenerazione maculare legata all'età (AMD)

Visione con cataratta

Visione con retinite pigmentosa

Visione con miopia

💡 **Attenti al pregiudizio!**

No, non sempre portare gli occhiali fa riguadagnare una visione perfetta!

Persone sordocieche

Cosa si intende per persona sordocieca?

Si tratta di una persona che soffre di handicap visivo e uditivo, parziale o totale; è così dalla nascita oppure lo diventa per malattia, incidente ecc.

La sindrome di Usher è la meglio conosciuta nelle persone sordocieche ma ci sono molte altre cause di disabilità (incidenti, età avanzata, disturbi neurologici ecc.) Talvolta la disabilità uditiva non ha niente a che fare con la malattia che ha condotto alla cecità e viceversa.

Come comunicare con una persona sordocieca?

Si può comunicare con una persona sordocieca in modi differenti, a seconda dell'educazione, del grado di disabilità, dell'età in cui è cominciata questa condizione ecc e sulla base dell'equipaggiamento sul posto.

Qui c'è un elenco (non esaustivo) che darà un'idea delle possibili soluzioni:

Dattilologia: segnare lettera per lettera (sillabare in linguaggio dei segni o maiuscolo)

- **Dattilologia tattile in linguaggio dei segni:** la persona sordocieca mette la mano intorno alla tua per capire ogni lettera sillabata.
- **Dattilologia in maiuscolo:** si scrive sul palmo della mano, o su una parte del corpo (dorso della mano, spalla) in lettere maiuscole (lettera per lettera, tracciando la lettera dall'inizio alla fine, e lentamente cosicché la persona possa capire, per la N per esempio non tracciare tre linee ma partire dal basso a sinistra, salire, poi tracciare in giù una diagonale verso destra e infine risalire con una diagonale verso destra).
- **Dattilologia visuale:** la persona sordocieca che ha tracce di capacità visiva guarda la mano dell'altro che traccia la lettera in linguaggio dei segni.
- **Lingua dei segni visuale o tattile:**
 - **Lingua dei segni visuale:** può essere utile per una persona sorda con disabilità visiva ma in grado di vedere i segni;
 - **Lingua dei segni tattile:** la persona sordocieca mette le mani intorno alle tue per capire che lettere stai indicando in lingua dei segni.
- **Scrittura Braille:**
 - Più raramente, si scrive in Braille sul palmo della mano o usando le dita come punti Braille.
- **Uso di un computer:** trascrive in Braille quello che viene detto.
- **Verbalizzazione:** parlare chiaro all'orecchio oppure faccia a faccia per farsi sentire o per far vedere il movimento labiale. Attenzione a non urlare nelle orecchie...
- **Metodo Tadoma:** usare il mento o la gola, mettendo le mani della persona al di sotto di essi per sentire le vibrazioni della voce e poter capire meglio.
- **Uso di immagini/disegni:**
 - **Pittogrammi:** Alcune persone sorde con disabilità visiva usano immagini per comunicare, quando non è possibile fare altrimenti.
 - **Metodo aptico:** comunicazione attraverso disegni tracciati su una parte del corpo della persona sordocieca. Durante una riunione, ad esempio, si può facilmente fare capire un sorriso disegnandolo.
- **Attrezzare la stanza con un loop magnetico:** questo permette alla persona di ricevere il suono nel proprio apparecchio per l'udito, se la persona è sufficientemente vicina a questa fonte.

Come accompagnare una persona sordocieca?

- Assicurati del luogo dove questa vuole andare e offri il braccio con il tocco;

- Falle toccare la porta, la sedia, il tavolo, il bicchiere, il piatto ecc (non farle toccare il gabinetto, falle toccare soltanto la porta e accompagna con un gesto la direzione da prendere all'interno).

Prima dell'evento

- È consigliabile inviare il programma dell'evento, tutti i documenti che saranno distribuiti sul posto, cosicché le persone sordocieche si possano organizzare e studiarli in anticipo;
- Assicurati di rispettare il turno di parola delle persone sordocieche quando alzano la mano assicurandoti di tenerle informate su quando possono o non possono parlare, attraverso gesti da chiarire fin dall'inizio (sì, aspetta, ok, no ecc.).

Cani da guida e da assistenza

Ti piacciono i cani? Ne hai uno a casa e vuoi accarezzare quello che incontri? Questo però è speciale: è un cane di servizio con un'imbracatura sul dorso e... C'è un padrone alla fine del guinzaglio.

Questi cani di servizio sono allenati per assistere il padrone con disabilità sensoriale o fisica.

Devono rimanere concentrati per aiutare il proprio padrone, o anche assicurarne la sicurezza in viaggio.

Cosa si intende per cane guida per persone cieche o ipovedenti?

Si tratta di un cane che è stato allenato per un anno o un anno e mezzo a guidare il futuro padrone, ipovedente o cieco.

Cosa fa un cane guida per il suo padrone disabile visivo:

- Guida ad andare dritto, conosce le indicazioni che il padrone gli fornisce o persino tutto un percorso per abitudine, o per destinazione (ad esempio, panetteria, casa);
- Evita ostacoli per strada (lavori in corso, bidoni della spazzatura ecc.);
- Trova la porta / le scale / l'ascensore / la fermata del bus / il posto a sedere / l'incrocio. No, il cane non sa quando attraversare! È il padrone che deve saperlo con l'udito o con l'aiuto di un semaforo sonoro da attivare.

Per fare il suo lavoro, guidare e tenere in sicurezza il proprio padrone, il cane deve assolutamente stare concentrato.

Conosci la coppia cane guida / padrone cieco o ipovedente

💡 Più di preciso

Un cane guida al lavoro indossa una specifica imbracatura.

Quando si rilassa, indossa un gilet morbido che indica che si tratta di un cane guida addestrato. In alcuni Paesi un cane guida può stare senza guinzaglio nei parchi e può rilassarsi.

Nella foto a sinistra: Plume, cane guida di Virginie (EKC), che indossa il gilet di "Cane guida per ciechi a riposo".

I cani guida hanno generalmente accesso ai luoghi pubblici e al trasporto pubblico. A dire il vero, sono ben educati, sanno come stare in silenzio, sono gentili. Sono esentati dal portare la museruola perché sono in grado di segnalare il pericolo abbaiando.

Consigliato

😊 Di' "ciao" al proprietario e chiedi se puoi rivolgerti al cane guida o accarezzarlo. Molto probabilmente riceverai un rifiuto. Non prenderla male, nulla contro di te, è solo che il cane deve rimanere attento per aiutare il padrone. Ma puoi parlare col padrone, sarà contento di chiacchierare con te.

😊 Se vedi una coppia cane guida / padrone disabile visivo, puoi guardarli ma non interrompere il loro percorso, se non necessario.

Sconsigliato

☹ Se la persona attraversa, non interrompere MAI la coppia, puoi metterla in pericolo.

☹ Non accarezzare un cane guida senza il permesso del padrone cieco o ipovedente. Se non siamo in grado di vedere, se sentiamo il cane muoversi significa che c'è un potenziale pericolo o problema.

Immagina: stai camminando per strada, all'improvviso qualcuno viene da dietro e ti afferra. Questo esempio rispecchia lo choc che una persona cieca o ipovedente sperimenta quando tocchi il suo cane guida, che si ferma e si agita.

☹ Nel trasporto pubblico, non distrarre il cane guida dal suo padrone.

☹ Non dare MAI da mangiare a un cane senza permesso, e ancor meno a un cane guida!

**Cofinanziato
dall'Unione europea**

Finanziato dall'Unione europea. Le opinioni espresse appartengono, tuttavia, al solo o ai soli autori e non riflettono necessariamente le opinioni dell'Unione europea o dell'Agenzia esecutiva europea per l'istruzione e la cultura (EACEA). Né l'Unione europea né l'EACEA possono esserne ritenute responsabili.

Codice progetto: 2021-2-IT02-KA210-ADU-000051431